

Pedersöre **info**

Strategiskt mål går i
UPPFYLLELSE

Strateginen tavoite
lähellä toteutumista

Framförhållning och förväntningar

■ Ibland händer det mycket på kort tid på den politiska arenan. I januari i år, när föregående nummer av Pedersöre info publicerades, levde regeringen Sipilä och dess flaggskepp, social- och hälsovårdsreformen, i högsta grad fortfarande, även om det också då var oklart vad slutresultatet skulle bli.

Nu är regeringen Sipilä avpolletterad, social- och hälsovårdsreformen samt landskapsreformen som den då utformades, är slängda på historiens sophög. Vi har begått ett riksdagsval och har en ny riksdag och en ny regering under bildning. Från kommunernas sida hoppas man på en mera långsiktig och stabil politik från regeringens sida, både när det gäller reformer och nya, påförda uppgifter till kommunerna. Kommunfältet har levt under ett oavbrutet reformtryck sedan år 2012 när regeringen Katainen sjösatte sitt stora kommunreformsprojekt. Det blev inget av det reformprojektet heller.

Förväntningarna på kommunernas förmåga att reformera sin verksamhet och samtidigt utöka sin serviceproduktion och ta sig an nya uppgifter, måste gå hand i hand med en politisk framförhållning från statsmaktens sida, samt en insikt om att det inte går att helt och hållet stöpa om både kommunfält, social- och hälsovård, statlig regionalförvaltning med allt vad det innebär, under en så kort tid som en riksdagsperiod utgör.

Vi behöver dock en reform gällande social- och hälsovården. Fortsättningsvis. Pedersöres kostnader för social- och hälsovården och specialistsjukvården har bara under de fem senaste åren ökat med miljoner och åter miljoner. Trots full sysselsättning och trots att vi har kontroll på utgifterna vad gäller den service vi själva ansvarar för att producera, så räcker inte inkomsterna till för att täcka utgifterna. Vi måste skapa nya sätt och nya sammanhang för att kostnadseffektivt producera social-, hälsovårds- och specialistsjukvårdstjänster.

Bildandet av Österbottens välfärdsområde, där social- och hälsovården samt specialistsjukvården integreras i en ny eller nygammal organisation där Vasa sjukvårdsdistrikt utgör grunden, är värt att jobba vidare med. Det kunde ge oss större möjligheter att använda resurserna rätt när det gäller de kostnadstunga bitarna, och samtidigt ge förutsättningar för att upprätthålla och utveckla närservicen inom primärvården, socialomsorgen och åldringsvården. Besluten ligger till den delen i våra egna händer, kommunalt och regionalt, och de ska inte stressas fram. Men det är också viktigt att inte tappa fart i processen.

Våren i kommunen har varit intensiv och inte minst skolfrågor och fastighetsfrågor har skapat mycket diskussion. Kommunen ligger i startgroparna med tillbyggnaden och renoeringen av Kyrkoby skola, ett projekt som länge funnits med i kommunens byggnadsprogram och som nu förverkligas. Också frågan om Bennäs-Östensö nya skolas placering har skapat diskussion. Det är naturligt att skolfrågor engagerar och det är välkommet med en bred diskussion kring dessa. Samtidigt är det viktigt att erkänna att framförhållning och helhetstänk i form av innehåll, ändamålsenlighet, användning, samhällspåverkan och ekonomi måste gå i bräschen när det gäller investeringar i mångmiljonsklassen.

Jag önskar alla en trevlig fortsättning på våren och en god början på sommaren.

STEFAN SVENFORS, *kommundirektör*

”Trots full sysselsättning och trots att vi har kontroll på utgifterna vad gäller den service vi själva ansvarar för att producera, så räcker inte inkomsterna till för att täcka utgifterna. Vi måste skapa nya sätt och nya sammanhang för att kostnadseffektivt producera social-, hälsovårds- och specialistsjukvårdstjänster.”

STEFAN SVENFORS

Pedersöreinfo

Utgivare: Pedersöre kommun, Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs • Tel. 785 0111 • Ansvarig utgivare: Stefan Svensfors • Redaktör: Malin Henricson
Översättning: Carina Wärn och Hanna Tienvieri • Layout: Studio PAP • Tryck: Forsberg 2019 • ISSN 2343-2241 (PRINT) • ISSN 2343-225X (ONLINE)

Ennakointia ja odotuksia

■ Toisinaan poliittisella kentällä tapahtuu paljon lyhyessä ajassa. Tämän vuoden tammikuussa, kun Pedersöre infon edellinen numero julkaistiin, Sipilän hallitus ja sen lippulaiva, sosiaali- ja terveydenhuoltouudistus, olivat vielä voimissaan, vaikka silloinkin oli epäselvää, millainen lopputulos tulee olemaan.

Nyt Sipilän hallitus on eronnut, ja sote- ja maakuntauudistus ovat nykymuodossaan heitetty historian romukoppaan. Eduskuntavaalit on käyty, ja uusi eduskunta ja uusi hallitus ovat muodostumassa. Kuntien puolelta toivotaan, että hallituksen politiikka olisi pitkäjänteisempää ja vakaampaa sekä uudistusten että kunnille määrättävien uusien tehtävien osalta. Kuntakenttä on elänyt jatkuvan uudistuspuheen alla vuodesta 2012 lähtien, kun Kataisen hallitus käynnisti suuren kuntauudistusprojektin. Tästäkin uudistusprojektista ei tullut mitään.

Odotusten, jotka koskevat kuntien kykyä uudistaa toimintaansa ja samalla lisätä palvelutuotantoaan ja ottaa kontrolleensa uusia tehtäviä, on kuljettava käsi kädessä valtiovallan puolelta tulevan poliittisen ennakkoinnin kanssa. Lisäksi on ymmärrettävä se, että kuntakentän, sosiaali- ja terveydenhuollon ja valtiollisen aluehallinnon uudistaminen kokonaisuudessaan ei onnistu yhdessä eduskuntakaudessa.

Tarvitsemme kuitenkin sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan uudistuksen. Edelleen. Pedersören sosiaali- ja terveydenhuollon sekä erikoissairaanhoidon kustannukset ovat pelkästään viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana nousseet miljoonilla. Huolimatta täystyöllisyydestä ja siitä, että hallinnoimme tuottamiemme palveluiden kuluja, tulot eivät riitä kattamaan menoja. Meidän on kehitettävä uusia tapoja ja uusia yhteyksiä, jotta voimme tuottaa sosiaali-, terveydenhuolto- ja erikoissairaanhoidopalvelut kustannustehokkaasti.

Pohjanmaan hyvinvointialueen kehittämistä kannattaa jatkaa. Hyvinvointialueessa sosiaali- ja terveydenhuolto sekä erikoissairaanhoido integroitaisiin uuteen tai uusvanhaan organisaatioon, jonka perustana toimisi Vaasan sairaanhoitopiiri. Se voisi antaa meille suuremmat mahdollisuudet käyttää resursseja oikein kalliiden palveluiden osalta, ja samalla se antaa edellytyksiä ylläpitää ja kehittää perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja vanhustenhuollon lähipalveluita. Päätökset ovat tämän suhteen kunnallisesti ja alueellisesti omissa käsissämme, eikä niitä pidä kiirehtiä. Silti on myös tärkeää, ettei prosessi viivästy.

Kevät on ollut kunnassa intensiivinen. Koulu- ja kiinteistökytymykset ovat aiheuttaneet paljon keskustelua. Kunta on lähtökuopissa Kyrkobyn koulun lisärakennuksen ja kunnostuksen osalta. Projekti on ollut pitkään kunnan rakennusohjelmassa, ja nyt se toteutetaan. Myös kysymys Pännäisten-Östensön uuden koulun sijainnista on aiheuttanut keskustelua. On luonnollista, että koulukysymykset saavat ihmiset aktivoitumaan, ja niitä koskeva laaja keskustelu on tervetullutta. Samalla on tärkeää tunnustaa, että ennakoiva ja kokonaisvaltainen ajattelu sisällön, vaikuttavuuden, käytön, yhteiskuntaikutuksen ja talouden suhteen on oltava etusijalla, kun on kyse monien miljoonien investoinneista.

Toivotan kaikille mukavaa kevään jatkoa ja hyvää kesän alkua.

STEFAN SVENFORS, *kunnanjohtaja*

Pedersöreinfo

JONAS THOMÉN

Ytterresseplaner förenas	4
Företagstema: Bison och kläder	6
Yritysteema: Biisonit ja vaatteet	8
Cyklar till Paris – Pyörällä Pariisiin	9
Strategiskt mål går i uppfyllelse	10
Strateginen tavoite lähellä toteutumista	11
Just nu	12
Juuri nyt	13
Ala-Ähtävän kaavat yhdistetään	14
Tough Love	15
Föreningar, bli innovativa	15
Föreningssida	16
Yhdistykset-sivu ja Tough Love	17
Spelifierade boksamtal	18
Pelillistettyjä kirjakeskusteluja	19
Biblioteket informerar – Kirjasto tiedottaa	20
MI:s sommarkurser och föreläsningar	21
Sinnenas stig-loppet	22
Kryset	23
Evenemang	24

PEDERSÖRE

Syftet med revideringen i Ytteresse är att skapa en bättre överblick och stärka byns möjligheter att utvecklas.

Ny plan ska stärka YTTERESSES LIVSKRAFT

TEXT: MALIN HENRICSON
FOTO: JONAS THOMÉN

JONAS THOMÉN

Tre delgeneralplaner och en strandgeneralplan ska bli en enda stor delgeneralplan i Ytteresse. Syftet är att skapa en helhetsbild av byns utvecklingspotential och stärka byns livskraft.

Det finns för tillfället tre delgeneralplanområden i Ytteresse: Norra Ytteresse från 2010, Sydvästra Ytteresse från 2005 och Slätkulla från 2003 samt en strandgeneralplan för Esse från 2005. Dessutom finns en detaljplan som fastställdes redan 1995 – men alla planer har ändrats under årens lopp när nya behov uppstått.

Nu är det dags att skapa en överblick genom att foga ihop de enskilda bitarna till en stor plan som omfattar cirka 2 000 hektar.

– Vi behöver en bättre bild av helheten. Det är förvirrande med många delar, både för oss som jobbar med planläggningen och för dem som bor i byn. Till exempel kan en markägare ha en byggrätt som han vill flytta, men det är omöjligt eftersom det handlar om två olika planområden, säger Pedersöres planläggare **Anna-Karin Pensar**.

JONAS THOMÉN

Pedersöres planläggare Anna-Karin Pensar hoppas att Ytteresseborna utnyttjar möjligheten att delta i revideringsprocessen.

Med revideringen vill kommunen också stärka Ytteresses centrum och på det sättet öka byns livskraft.

– Det gör vi bland annat genom att göra det möjligt att förtäta bosättningen, och ge bättre förutsättningar för servicen att utvecklas. Potentiella aktörer bestämmer själva om de vill

etablera sig på en plats genom att till exempel se på var kommunen har planerat för en befolkningsökning, säger Pensar.

Trafiksäkerheten, primärnäringarna, de kulturhistoriska värdena och miljöerna är också saker som kommer att beaktas i arbetet.

I gällande planer har byggplatserna fördelats enligt stomfastighetsprincipen. Det innebär att markägarna har fått byggplatser i förhållande till den mark de äger på planområdet, eller i förhållande till strandlinjelängden i strandgeneralplanen. Det finns cirka 400 anvisade byggplatser och av dem är ungefär hälften ännu obebyggda. Sedan markanvändnings- och byggnadslagen ändrades 2017 är det möjligt att bevilja bygglov direkt på basis av en delgeneralplan också när det är högt byggttryck, och att använda sig av en högre dimensionering i en strandzon – om man kan påvisa att området är lämpligt för tätare byggande och att det finns tillräckligt med rekreationsområden kvar. Tanken är att de här nya förutsättningarna till ett flexibla byggande ska beaktas i den nya delgeneralplanen.

Pensar kan ändå inte säga om antalet byggplatser ökar.

– Eftersom det finns byggrätter som inte gått åt, får vi ta ställning till om de ska bli fler under processens gång, säger hon.

FAKTA – YTTERESSE DELGENERALPLAN

PRELIMINÄR TIDTABELL FÖR YTTERESSE DELGENERALPLAN:

HÖSTEN 2017–VÅREN 2019: Utredningar som används i planläggningsprocessen.

9.1.2019: Planläggningssektionen behandlar programmet för deltagande och bedömning, PDB.

Våren 2019: Upphandling och val av konsult. Kommunstyrelsen behandlar PDB.

Våren 2019: Kungörelse av påbörjande och framläggande av PDB.

Senare under 2019: Första diskussionsmötet med markägarna.

Årsskiftet 2019–2020: Planläggningssektionen godkänner utkastet till delgeneralplan.

Januari 2020: Utkast till påseende maj 2020.

Maj 2020: Förslag godkänns av planläggningssektionen.

Maj 2020: Diskussioner med markägare.

Oktober 2020: Förslaget godkänns av kommunstyrelsen och går vidare till fullmäktige.

Ansvarig för beredningen i kommunen:

planläggaren Anna-Karin Pensar, tel. 06-7850 324.

E-post: anna-karin.pensar@pedersore.fi.

Postadress: Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs.

OLIKA SKEDEN

- 1 Nödvändiga grunduppgifter samlas in och PDB (program för deltagande och bedömning) görs. Kompletterade, befintliga utredningar och nya utredningar som behövs för det fortsatta arbetet samlas in och sammanställs. PDB läggs fram till offentligt påseende. Kommunen tar in åsikter, antingen muntligt eller skriftligt.
- 2 På basis av befintliga utredningar, gällande delgeneralplaner och ny information görs ett utkast. Utlåtande begärs av berörda myndigheter. När PDB och planutkastet har varit framlagt till påseende behandlas den respons som kommit in.
- 3 Planutkastet revideras till ett förslag utgående från responsen och bemötandena. Förslaget läggs fram till offentligt påseende i minst 30 dagar. Berörda kan lämna in skriftliga anmärkningar mot planen och utlåtanden begärs av berörda myndigheter. Inkomna utlåtanden behandlas och bemöts. Vid behov kan planförslaget ännu ändras.
- 4 Delgeneralplanen godkänns av kommunstyrelsen och -fullmäktige.

Kommunen har inför revideringen definierat ett förtätningsområde för bostadsbebyggelsen. Det utgör området inom en tre kilometers radie från Ytteresse skola och Överesse skola i kombination med Pedersöre vattens verksamhetsområde.

Pensar har i samråd med Österbottens museum gjort en kulturhistorisk inventering av byggnaderna i Ytteresse. Utgående från det har hon ett förslag på byggnader och miljöer som bör skyddas och på områden som är viktiga för bybild.

– Vi måste fundera extra noga på hur vi passar in ny bebyggelse på sådana områden, säger Pensar.

Hon har också diskuterat med djurgårdsägare för att få reda på deras utvecklingsplaner. Hon och miljövårdssekreteraren Sonja Sundqvist-Pellinen har sedan försökt bedöma vad djurägarnas planer innebär för nödvändiga skydds-zoner kring gårdarna.

– Bebyggelsen ska inte bli ett hinder för djurägarnas utbyggnadsplaner, säger Pensar.

Området norr om Åsbackavägen är föremål för ett speciellt intresse. Där finns ett industriområde som egentligen inte har en ordentlig plan.

– Det rör sig en hel del tung trafik längs Åsbackavägen och om kommunen går in för att utveckla Åsbacka industriområde måste vi tänka

Utvecklingen av området norr om Åsbackavägen (till höger i bild) kräver eftertanke.

på vad vi gör med väganslutningarna till området, säger Pensar.

Där finns också en efterfrågan på bostadstomt. Åsbackavägen klassas redan i dag som trafikfarlig för skolbarn som bor norr om vägen vilket innebär att de har rätt till skolskjuts oberoende av avståndet till skolan.

– Tillåter vi mycket byggande på andra sidan vägen, kan det till exempel resultera i att vi är tvungna att göra stora satsningar för att förbättra trafiksäkerheten, säger Pensar.

Kommunen reviderar planerna för Ytteressebornas skull och för att byn ska kunna utvecklas.

– ANNA-KARIN PENSAR

Andra trafikfrågor gäller avväganden om nya cykelvägar, parkeringsplatser där busspendlande Sursik- och PG-elever kan ställa sina cyklar och mopeder och om man borde minska antalet väganslutningar till stamväg 68.

Pensar har på basis av de utförda utredningarna gjort ett program för deltagande och bedömning (PDB), som är en plan för hur revideringen ska gå till. När PDB läggs fram till påseende kan privatpersoner, företag, föreningar och organisationer, kommunala organ, myndigheter och andra berörda ge sin syn på den fortsatta processen.

– Kommunen reviderar planerna för Ytteressebornas skull och för att byn ska kunna utvecklas. Invånarna kan hjälpa till genom att säga vad vi ska ta i beaktande, vad som fungerar och inte fungerar i byn. De får gärna föreslå bra lösningar på eventuella problem, säger hon. ▶

Här i Skratthållan håller Leander Forsblom på att förverkliga sin bisonfarm. Ännu i april var stängselbygget bara i startgroparna.

TEXT: MALIN HENRICSON
FOTO: JONAS THOMÉN

BISON & nisch för Esseföretagare KLÄDER

Företagarna Leander Forsblom i Esse och Josefin Stagnäs-Sandberg i Bäckby drivs båda av en stark tro på sin företagsidé. De håller som bäst på att ta sitt entreprenörskap till en ny nivå - på helt olika sätt.

Josefin Stagnäs-Sandberg trivs med kundkontaktarna i sin lilla butik i Bäckby.

”Alla har sagt att jag har livlig fantasi. Men nu börjar de nog fråga när djuren kommer.

– LEANDER FORSBLOM

Om allt går som **Leander Forsblom** planerar, kommer det att ströva amerikanska bisonoxar i Skrattlas i sommar.

Han har köpt ett skogsområde på 5,2 hektar där han bygger inhägnader som ska hålla de mäktiga slidhornsdjuren på plats.

Forsblom ska bli ranchägare inom ramen för det nystartade aktieföretaget Torrent Bison Ab.

Det är en mångårig dröm som håller på att förverkligas.

– Alla har sagt att jag har livlig fantasi. Men nu börjar de nog fråga när djuren kommer, säger Forsblom småleende.

Han startade sin egen firma redan 2013, samma år som han började studera till lantbruksföretagare i Optima. Han har främst utfört olika sorters under entreprenörsarbeten med grävmaskin. Att bygga viltstängsel hör också till arbetsbilden.

Under våren har han byggt inhägnader av rejäla stockar och stålvajrar på det inköpta skogsområdet. Elstängslet blir 2,5 meter högt.

Bisonoxarna är inte tamdjur och behöver inga byggnader att gå in i. Men det krävs ställen där de kan söka skydd för väder och vind. I den stora inhägnaden finns en damm som djuren kan dricka ur.

– Här finns en källa som det kommer vatten ur hela tiden. Men det är klart att under torra somrar måste jag se till att vattnet räcker till, säger Forsblom.

Hans femton första avelsdjur kommer från Loimaa, där en tidigare bisonfarmare avslutar sin verksamhet. I skrivande stund är det tänkt att djuren anländer i juni.

Bison äter hö, ensilage och gräs, kompletterat med mineraler och saltsten. Mitt ute i skogen är Forsblom tvungen att utfordra djuren dagligen, men om han kommer över nya markområden hoppas han kunna ordna sommarbete åt dem.

Förutom att föda upp djuren och sälja köttet vill han ge allmänheten möjlighet att besöka bisonfarmen i Skrattlas.

– Jag räknar med att folk ska vara intresserade av att komma hit, säger Forsblom.

Tanken är att ordna ett större evenemang ungefär en gång i månaden och däremellan ha öppet en gång per vecka. Det finns en stuga på området, och dessutom planerar Forsblom bygga en grillkåta för att kunna servera kaffe och korv åt besökarna.

Han ser bisonfarmen som ett långtidsprojekt som kan utvidgas och involvera flera aktörer och djurarter på sikt.

– Jag har tänkt på kronhjort. Men det fordrar mera mark, säger han.

I konceptet finns också en webbshop där han tänker sälja cowboykläder och stängselmaterial.

Forsblom får ibland frågan varför han inte överger företagandet och tar anställning hos någon annan.

LEANDER FORSBLOM

Bisonoxarna klarar bra av att bo ute, men de behöver en plats som skyddar mot väder och vind.

– Men det är som att inte ta ansvar, utan hänga med i farten. Jag tycker det är intressantare att se att du måste jobba för pengarna, säger han.

FÄGELVÄGEN ÄR DET INTE LÅNGT från bisonfarmen i Skrattlas till Bäckby. Där bor **Josefin Stagnäs-Sandberg**, som efter två år som egenföretagare och återförsäljare av klädkedjan Dress like Maries kläder har fattat ett beslut. Hon klipper navelsträngen till den fasta anställningen som yrkeslärare i skogsbruk vid Optima och satsar fullt ut på att driva sin lilla klädbutik i Bäckby vidare.

– Det är helt enkelt så här jag vill ha det just nu, säger Stagnäs-Sandberg leende och ser sig omkring i den röda butiken på 22 kvadratmeter.

Utrymmet utnyttjas optimalt. Det hänger färgglada kläder – i storlek från S upp till 4XL eller 5XL – i prydliga rader längs väggarna. Kroppspositivism, självkänsla och personlighet är en del av företagsidén, och där är Stagnäs-Sandberg ett levande exempel.

Att skogsbruksingenjören blev franchiseföretagare i klädbranschen kan ses som ett tvärt kast, men för Stagnäs-Sandberg var det inte så märkligt. Hon är bekant med Dress like Maries vd Lisa Kittelsen sedan tonåren, och kläder har alltid intresserat.

Hon var vårdledig med familjens andra barn när Dress like Marie gjorde en rejäl satsning och

Den lilla röda stugan på 22 kvadratmeter inhyser Josefin Stagnäs-Sandbergs lilla klädbutik i Bäckby.

öppnade tre nya butiker i april 2017. En av butikerna startade i den röda stugan på Ola Sandbergs och Josefin Stagnäs-Sandbergs gårdsplan i Bäckby.

– Marie Backman-Thors började i en källare i Oravais, första butiken på Åland var ute på landet – så varför skulle det vara annorlunda i Bäckby? säger Stagnäs-Sandberg.

Butiken är öppen två dagar i veckan. Dessutom kan grupper boka in sig på stylingkvällar, vilket utnyttjas av både möhippegång, syjuntor och pensionärsfirare. Popup-butiker på olika håll i närregionen är också en viktig ingrediens.

– Bäckby är kärnan men jag måste ha ett bredare fält och vara ute och röra på mig, säger Stagnäs-Sandberg.

Hon ser sig dessutom som en projektmänniska, och tilltalas av popup-konceptet: att planera, lägga upp en marknadsföringsplan, bygga upp den tillfälliga butiken, sälja, plocka ner och utvärdera. Ju fler projekt hon driver igenom, desto bättre blir hon på att avgöra hur mycket kläder hon ska ha i lager.

I dagsläget är det naturligt för henne att använda sig själv i marknadsföringen, även om det har varit en utmaning. Marknadsföringen i sociala medier är en mix av professionellt material och roliga bilder eller livesändningar från butiken.

– Det finns inga hinder för kreativiteten. I och med att jag jobbar mycket ensam är jag en del av marknadsföringen, säger Josefin.

I november anslöt sig Dress like Marie Peder-söre till en digital kundklubb och det ledde till en wow-känsla, både hos företagaren och kunderna. Från och med mars är Josefin Stagnäs-Sandberg själv återförsäljare för kundklubben som är utvecklad på Åland. Det handlar om att lokala, små och medelstora företag eller föreningar kan skapa sin egen kundklubb och sitt eget bonus-system i en applikation som kunderna kan ladda ner i sin mobiltelefon.

– Det är som ett bonuskort. Kunder samlar digitala stämplor eller rabattkoder att använda på sina inköp. Idrottsklubbar kan vara med och sälja medlemskap. Det här ger mig ett ben till att stå på, säger Stagnäs-Sandberg.

Hon har i det här skedet inga planer på att flytta butiken eller öppna en ny butik i till exempel Jakobstad eller Karleby, vilket folk undrat.

– Det här är Dress like Marie för mig, säger hon.

Hennes målsättning är att kunder som går ut från butiken ska ha en bra känsla i kroppen och en kasse med kläder – som de kommer att använda – i handen.

Folk som överväger att bli företagare får några handfasta råd: Ha en vision, en kundgrupp som är beredda att köra och tro hårt på din idé. Samt våga satsa, både tid och pengar.

– Och se till att skapa en marknadsföring som blir en snackis, säger Stagnäs-Sandberg. ■

Ähtäväläisyrittäjien erikoisuutena biisonit ja vaatteet

Ähtäväläistä Leander Forsblomia ja bäckyläistä Josefin Stagnäs-Sandbergiä ajaa eteenpäin selkeä visio ja usko omaan yritysideaan. Molemmat ovat siirtymässä rittäjyydessään uuteen vaiheeseen – ja täysin eri tavoilla.

Jos kaikki menee **Leander Forsblomin** suunnitelmien mukaan, Skrattlasissa tulee kesällä vaeltamaan amerikanbiisoneita.

Hän on ostanut 5,2 hehtaarin metsäalueen, jonne hän rakentaa aitauksen suuria ontosarvisia varten.

Forsblomista tulee karjatilallinen vastaperustettuun Torrent Bison Ab-osakeyhtiöön.

Kyse on monivuotisesta unelmasta, joka on nyt toteutumaisillaan.

– Kaikki ovat sanoneet, että minulla on vilkas mielikuvitus. Mutta nyt he ovat alkaneet kysellä, milloin eläimet saapuvat, Leander sanoo hymyillen.

Hän perusti oman yrityksen jo vuonna 2013, samana vuonna, kun hän alkoi opiskella maatalousyrittäjäksi Optimassa. Hän on pääasiassa tehnyt erilaisia urakointitöitä kaivinkoneella. Työnkuvaan kuuluu myös riista-aitojen rakentaminen.

Keväällä hän on rakentanut tukevista tukeista ja teräsvaijereista aitoja omalle metsätontilleen. Sähköaidasta tulee 2,5 metriä korkea.

Biisonit eivät ole kotieläimiä, eivätkä ne tarvitse suojarakennuksia. Ne tarvitsevat kuitenkin paikkoja, joihin ne voivat hakeutua suojaan sateelta ja tuulelta. Suuressa aitauksessa on lampi, josta eläimet voivat juoda.

– Alueella on lähde, josta tulee koko ajan uutta vettä. Mutta on selvää, että kuivina kesinä minun on huolehdittava veden riittävydestä, Forsblom sanoo.

Ensimmäiset viisitoista siitoseläintä saapuvat Loimalta, jossa entinen biisonitilallinen on lopettamassa toimintaansa. Tällä hetkellä ajatuksena on, että eläimet saapuvat kesäkuussa.

Biisonit syövät heinää, säilörehua ja ruohoa, joiden lisäksi ne saavat kivennäisaineita ja suolakiven. Metsän keskellä Forsblomin on pakko ruokkia eläimiä päivittäin, mutta jos hän saa hankittua uusia maa-alueita, hän toivoo voivansa järjestää niille kesälaitumen.

Eläinten kasvattamisen ja lihan myymisen lisäksi hän haluaa antaa yleisölle mahdollisuuden vierailla biisonitilallaan Skrattlasmetsässä.

Leander Forsblom perustaa biisonitilansa Skrattlasiin. Aitauksen rakentaminen oli huhtikuussa vasta aluillaan.

– Odotan, että ihmiset ovat kiinnostuneita vierailemaan täällä, Forsblom sanoo.

Tarkoituksena on järjestää yksi suuri tapahtuma noin kerran kuussa ja pitää tila avoinna kerran viikossa tapahtumien välillä. Alueella on mökki, ja Forsblom suunnittelee lisäksi rakentavansa grillikodan, jossa vierailijoille voidaan tarjota kahvia ja makkaraa.

Biisonit pärjäävät hyvin ulkona, mutta ne tarvitsevat suojapaikan sateelta ja tuulelta.

Hän näkee biisonitilan pitkäaikaisena projektina, jota voidaan laajentaa ja johon voidaan ottaa mukaan useita toimijoita ja eläinlajeja.

– Olen miettinyt saksanhirviä. Mutta silloin tarvittaisiin lisää maata, hän sanoo.

Konseptiin kuuluu myös verkkokauppa, jossa hän aikoo myydä cowboyyvaatteita ja aitamateriaaleja.

Forsblomilta kysytään toisinaan, miksei hän luovu yritystoiminnasta ja mene työskentelemään jonkun toisen palvelukseen.

– Mutta se ei olisi vastuunottamista vaan virran mukana kulkemista. Minusta on mielenkiintoisempaa nähdä, että rahan eteen on tehtävä töitä, hän sanoo.

LINNUNTIETÄ PITKIN matka Skrattlasin biisonitilalta Bäckbyhyn ei ole pitkä. Siellä asuu **Josefin Stagnäs-Sandberg**, joka on kahden vuoden rittäjyyden ja vaateketju Dress Like

Marien jälleenmyyjänä toimimisen jälkeen tehnyt päätöksen. Hän katkaisee napanuoran vakituisen työpaikkaansa Optiman metsätalouden ammattiopettajana ja panostaa täysillä Bäckbyssä sijaitsevan pienen vaate liikkeen eteenpäinviemiseen.

– Haluan asioiden olevan nyt näin, Stagnäs-Sandberg sanoo hymyillen ja katselee ympärilleen punaisessa 22 neliömetrin myymälässä.

Tila on hyödynnetty optimaalisesti. Värikkäät S-4XL- tai 5XL-kokoiset vaatteet on ripustettu siisteihin riveihin seinien vierelle. Kehoposiitiivisuus, omaravontunto ja persoonallisuus ovat osa yritysidea, joista Stagnäs-Sandberg on elävä esimerkki.

Siirtyminen metsätalousinsinööriä vaatealan franchiseyrittäjäksi voi vaikuttaa yllättävältä liikkeeltä, mutta Stagnäs-Sandbergille se ei ollut niin ihmeellistä. Hän on tuntenut Dress like Marien toimitusjohtajan Lisa Kittelsenin teini-ikäisestä lähtien ja ollut aina kiinnostunut vaatteista.

Hän oli hoitovapaalla perheen toisen lapsen kanssa, kun Dress like Marie teki suuren investoinnin ja avasi kolme uutta liikettä huhtikuussa 2017. Yksi liikkeistä aloitti toimintansa punaisessa mökissä Ola Sandbergin ja Josefin Stagnäs-Sandbergin pihalla Bäckbyssä.

– Marie Backman-Thors aloitti kellarissa Oravaisissa, ja ensimmäinen liike Ahvenanmaalla sijaitti maaseudulla, joten miksi tehdä toisin Bäckbyssä? Stagnäs-Sandberg sanoo.

Liike on auki kahtena päivänä viikossa. Ryhmät voivat lisäksi varata stailausiltoja. Tätä mahdollisuutta hyödyntävät niin polttariporukat, ompeluseurat kuin eläkeläisetkin. Lähialueen pop up -myymälät ovat tärkeä osa toimintaa.

– Bäckby on toiminnan ydin, mutta minulla on oltava laajempi toiminta-alue ja minun on liikuttava, Stagnäs-Sandberg sanoo.

Hän näkee itsensä projekti-ihmisenä, ja häntä puhuttelee popup-konsepti: suunnittelu, markkinointisuunnitelman laatiminen, tilapäisen myymälän pystyttäminen, myymisen, myymälän purkaminen ja arviointi. Mitä useampia projekteja hän toteuttaa, sitä paremmin hän on perillä siitä, kuinka paljon vaatteita on oltava varastossa.

Nykytilanteessa on ollut luonnollista käyttää itseään markkinoinnissa, vaikka se onkin ollut haaste. Sosiaalisen median markkinointi on sekoitus ammattimaista materiaalia ja hauskoja kuvia tai livelähetyksiä myymälästä.

- Luovuudella ei ole rajoja. Koska työskentelemme yksin, olen osa markkinointia, Josefin sanoo.

Dress like Marie Pedersöre liittyi marraskuussa digitaaliseen asiakaskerhoon, joka sai sekä yrittäjän että asiakkaat haltioitumaan. Josefin Stagnäs-Sandberg on ollut maaliskuusta lähtien Ahvenanmaalla kehitetyn asiakaskerhon jälleenmyyjä. Kyse on siitä, että paikalliset, pienet ja keskiuuret yritykset tai yhdistykset voivat luoda oman asiakaskerhon ja bonusjärjestelmän sovelluksessa, jonka asiakkaat voivat ladata matkapuhelimiinsa.

- Se on kuin bonuskortti. Asiakkaat keräävät digitaalisia leimoja tai alennuskodeja, joita he voivat käyttää ostuksiinsa. Urheiluseurat voivat olla mukana ja myydä jäsenyyksiä. Asiakaskerho antaa minulle yhden tukijalan, Stagnäs-Sandberg sanoo.

Hänellä ei ole tässä vaiheessa suunnitelmia siirtää liikettä muualle tai avata uutta liikettä esimerkiksi Pietarsaareissa tai Kokkolassa, mitä häneltä on kysely.

- Tämä on minulle Dress like Marie, hän sanoo.

Josefin Stagnäs-Sandberg viihtyy asiakkaiden parissa pienessä myymälässä Bäckbyssä.

Hänen tavoitteenaan on, että liikkeestä lähteillä asiakkailla on hyvä olo kehossaan ja mukanaan pussillinen vaatteita - joita he tulevat käyttämään.

Yrittäjiksi aikoville hän antaa muutaman selkeän neuvon: Sinulla on oltava visio ja asiakasryhmä, joka on valmis edistämään ja uskomaan lujasti ideaasi. Uskalla myös panostaa ideaan aikaa ja rahaa.

- Ja muista tehdä sellaista markkinointia, josta tulee puheenaihe, Stagnäs-Sandberg sanoo.

TEKSTI: MALIN HENRICSON
KUVA: JONAS THOMÉN

Till Paris - på cykel

Pedersöre stöder Christian Dahlin (t v) välgörenhetscykling med Team Rynkeby. Till höger kommundirektören Stefan Svenfors.

Christian Dahlin ja kunnanjohtaja Stefan Svenfors.

■ **CHRISTIAN DAHLIN**, fullmäktigeledamot i Pedersöre, ska ut på sitt livs längsta cykeltur i sommar.

Dahlin ingår i Team Rynkeby - God Morgon Vaasas lag, som liksom tusentals cyklister från sju europeiska länder, ska cykla till Paris i Frankrike. Medlemmarna i Vasalaget ska tillryggalägga en sträcka på 1 600 kilometer.

Syftet är att samla pengar till cancersjuka barn och deras familjer.

Dahlin och hans lagkamrater startar i Vasa den 25 juni. De cyklar ner till Åbo, där ett annat lag hakar på och trampar vidare till Helsingfors. Den 28 juni tar laget färjan över till Lübeck och fortsätter cykla genom Tyskland, Belgien och Holland till Frankrike. Med ett medeltempo på 25-27 kilometer i timmen handlar det om dagsetapper på 160-200 kilometer.

Dahlin har förberett sig genom att skida och cykla inomhus både i Botniahallen och i spinningssalen.

- Vi har kört ett spinningpass i Nykarleby varje söndag kväll. Och så har jag trampat på min trainer hemma framför teven, säger Dahlin.

I april kunde han inleda utomhusträningen på cykel. Cykelevenemanget kulminerar när lagen från alla deltagande länder når Paris lördagen den 6 juli.

I Finland kanaliseras de insamlade pengarna till Sylva rf - som är en stödförening för familjer med cancersjuka barn - och till barncancerstiftelsen Aamu.

Pedersöre kommun är en silversponsor för Team Rynkeby - God Morgon Vaasa. Det innebär att Pedersöre bidrar med 1 500 euro till insamlingen.

Pyöräilyä syöpäsairaiden lasten hyväksi

■ **CHRISTIAN DAHLIN**, Pedersören kunnanvaltuutettu, aikoo tehdä kesällä elämänsä pisimmän pyöräilyretken. Dahlin kuuluu Team Rynkeby - God Morgon Vaasan joukkueeseen, joka aikoo pyöräillä Pariisiin Ranskaan. Tapahtumaan osallistuu tuhansia pyöräilijöitä seitsemästä Euroopan maasta. Vaasan joukkueen jäsenet aikovat pyöräillä 1 600 kilometrin pituisen matkan.

Tarkoituksena on kerätä rahaa syöpäsairaille lapsille ja heidän perheilleen.

Dahlin ja hänen joukkueoverinsa lähtevät Vaasasta 25. kesäkuuta. He pyöräilevät Turkuun, jossa mukaan liittyy toinen joukkue. Turusta matka jatkuu Helsinkiin. 28. kesäkuuta joukkue ottaa lautan Lyypekkiin, ja jatkaa pyöräillen Saksan, Belgian ja Hollannin kautta Ranskaan. 25-27 km/h:n keskivauhdilla päivämatkan pituudeksi tulee 160-200 kilometriä.

Dahlin on valmistautunut hiihtämällä ja sisäpyöräilemällä Botniahallissa ja spinningssalissa.

- Olemme sisäpyöräilleet Uudessakaarlepyyssä joka sunnuntai-ilta. Olen myös polkenut kuntopyörää kotona television edessä, Dahlin sanoo.

Pyöräilytapahtuma huipentuu siihen, kun kaikkien osallistujamaiden joukkueet saapuvat Pariisiin lauantaina 6. heinäkuuta.

Kerätyt rahat ohjataan Suomessa Sylva ry:lle, joka on syöpäsairaiden lasten perheiden tukiyhdistys, ja lasten syöpäsäätiö Aamulle.

Pedersören kunta on Team Rynkeby - God Morgon Vaasan hopeasponsori, mikä tarkoittaa, että Pedersöre lahjoittaa keräykseen 1 500 euroa.

Caroline Forsblom och dottern Linn gillar de fräscha rummen i Esse välfärdsstation och kan promenera till mottagningen när de ska träffa hälsovårdaren Sophia Södö.

Strategiskt mål går i uppfyllelse

TEXT: MALIN HENRICSON | FOTO: JONAS THOMÉN

Pedersöre håller på att förverkliga sitt strategiska mål att upprätthålla två starka hälsovårdsmottagningar i kommunen. Esse välfärdsstation öppnade i april och i juni startar renoveringen av blivande Bennäs välfärdsstation.

Efter flera års diskussioner slog Pedersöre i fjol fast att den ena av kommunens hvc-mottagningar ska finnas i Ytteresse. Kommunen köpte fastigheten Ytteresse affärscenter, som under vintern har byggts om till Esse välfärdsstation.

Sedan den 8 april betjänar välfärdsstationen invånarna från i huvudsak Esse- och Källbyområdet.

Ytteressebon **Caroline Forsblom** och dottern **Linn** brukade åka bil till den tidigare mottagningen i Källby. När det är dags för en ny rutin-kontroll hos hälsovårdaren **Sophia Södö** kan mor och dottern lämna bilen hemma.

– Det är fint här. Och mottagningen ligger nära till hands. Vi kan komma gående, säger Caroline Forsblom.

Sophia Södö är i sin tur glad att det finns plats för alla i personalen varje arbetsdag.

– Vi pusslade mycket i Källby och hoppade från rum till rum. Det är skönt att veta lite bättre var jag ska vara, säger hon.

Välfärdsstationen i Ytteresse har sju mottagningsrum som är avsedda för mödra-, barn- och preventivrådgivningen och sjukmottagningen för vuxna. En gång i veckan finns en läkare på plats. Dessutom har Esse-Källby hemvård numera sin bas i välfärdsstationen.

Papaproven kan också göras i Ytteresse sedan ytonna vuxit, påpekar ansvariga hälsovårdaren Yvonne Sundström.

– Det är skönt att vi alla ryms in, säger hon. Välfärdsstationen erbjuder en ny serviceform i och med att det är möjligt att boka tid till en familjeterapeut.

Vårdmaterialutdelningen, som inte hade inte rum i Källby, är tillbaka.

– Det är möjligt att hämta vårdmaterial på måndagar klockan 15-16 och torsdagar klockan

8-9. Passar inte de tiderna borde man ringa och komma överens om en annan tid, säger Sundström.

Hon tycker namnet välfärdsstation är en viktig markering.

– Det signalerar att det här inte bara är en rådgivning, utan här finns annan verksamhet.

I Bennäs finns redan hvc-mottagningen och munhälsovården under ett tak. I och med att delar av Bennäs servicecenter – i folkmun Depocenter – renoveras och byggs om till Bennäs välfärdsstation kommer också hemvården och socialomsorgens familjearbetare att flytta in. Två rum reserveras för kommunens egen arbetsplatshälsovård.

Pedersöres kommundirektör Stefan Svenfors tycker det är vettigt att samla flera funktioner under ett och samma tak.

– Det är bra att vi har samsyn med Social- och hälsovårdsverket i den frågan. När Bennäs välfärdsstation är klar, är vi i mål med den strukturella förändringen, säger han.

För att de nya funktionerna ska få plats flyttar veterinärmottagningen och Metsä Groups kontor till Landsbygdens hus på andra sidan av Mjölvägen.

Munhälsovården fortsätter på nuvarande plats, och den delen av huset åtgärdas under semesterperioden.

Hvc-verksamheten flyttar tillfälligt till Källby under renoveringen.

Förutom de inre förändringsarbetena i fastigheten kommer ventilationen och kylsystemet att förnyas.

– Vi installerar 194 solpaneler på taket och kommer att driva kylsystemet med solenergi, säger Kjell Gripenberg, vd för Pedersöres koncernbolag.

Dessutom ska parkeringsområdet förstöras, fasaden målas och utebelysningen förbättras.

Målsättningen är optimera verksamheten i Bennäs välfärdsstation och styra kundströmmarna från både Purmo- och Sandsundhället till Bennäs.

– Det kommer att finnas mycket service på ett ställe, i och med att här också finns apotek, lunchservering, bageri och kulturhuset Ax. Det här är ett lyft för Bennäs centrum, säger Gripenberg.

Renoveringsprojektet ska vara avslutat den sista december i år. ▀

FAKTA

DETTA HAR HÄNT:

December 2015: Esse hvc-mottagning i Överesse stängs pga av problem med inomhusluften. Verksamheten flyttar temporärt till Källby.

Februari 2018: Kommunstyrelsen bestämmer att en ny mottagning i första hand ska placeras i Ytteresse.

Maj 2018: Kommunfullmäktige beslutar att kommunen köper Ytteresse affärscenter som renoveras och görs om till Esse välfärdsstation.

April 2019: Esse välfärdsstation öppnar.

DETTA SKA SKE:

Juni 2019: Renoveringen av Bennäs servicecenter startar.

Årskiftet 2019-2020: Bennäs välfärdsstation är klar.

Strateginen tavoite

lähellä toteutumista

JONAS THOMÉN

Terveyshoitaja Sophia Södön mielestä on hienoa, että kaikille työntekijöille löytyy työhuone.

Pedersöre on toteuttamassa strategista tavoitettaan säilyttää kunnassa kaksi vahvaa terveydenhuollon vastaanottoa. Ähtävän hyvinvointiasema aukesi huhtikuussa ja kesäkuussa alkaa Pännäisten tulevan hyvinvointiaseman kunnostus.

Useiden vuosien keskustelun jälkeen Pedersöre päätti viime vuonna, että yksi kunnan tk-vastaanotoista sijoitetaan Ala-Ähtävälle. Kunta osti Ytteresse affärscenter-kiinteistön, joka kunnostettiin talvella Ähtävän hyvinvointiasemaksi.

Hyvinvointiasema on palvellut 8.4 lähtien pääasiassa Ähtävän ja Kolpin alueen asukkaita.

Alaähtäväläinen Caroline Forsblom ja hänen tyttärensä Linn tapasivat ajaa autolla Kolpissa sijainneelle entiselle vastaanotolle. Seuraavalla kerralla, kun äiti ja tytär menevät rutiinitarkastukseen terveydenhoitaja Sophia Södön luo, he voivat jättää auton kotiin.

- Täällä on hienoa. Ja vastaanotto sijaitsee lähellä. Voimme tulla kävellen, Caroline Forsblom sanoo.

Sophia Södö on puolestaan iloinen siitä, että vastaanotolla on tilaa koko henkilökunnalle joka työpäivä.

- Kolpissa vaihtelimme paikkoja ja siirryimme huoneesta toiseen. On hienoa tietää hieman tarkemmin, että missä huoneessa työskentelen, hän sanoo.

Ala-Ähtävän hyvinvointiasemalla on seitsemän vastaanottohuonetta, jotka on tarkoitettu äitiys-, lasten-, ja ehkäisyneuvontaan sekä aikuisten sairausvastaanottoon. Lääkäri on paikalla kerran viikossa. Lisäksi Ähtävän-Kolpin kotihoidon toimipiste sijaitsee nykyään hyvinvointiasemalla.

Myös papa-koe voidaan ottaa Ala-Ähtävällä, kunhan tiloja on laajennettu, vastaava terveydenhoitaja Yvonne Sundström huomauttaa.

- Hienoa, että me kaikki mahdumme tänne, hän sanoo.

Hyvinvointiasema tarjoaa uuden palvelumuodon, jonka myötä on mahdollista varata aika perheterapeutille.

Hoitotarvikkeiden jakelupisteelle ei ollut tilaa Kolpissa, mutta nyt se on taas toiminnassa.

- Hoitotarvikkeita voi hakea maanantaisin kello 15-16 ja torstaisin kello 8-9. Jos ajat eivät sovi, ajan voi varata puhelimitse, Sundström sanoo.

Hänen mielestään nimessä hyvinvointiasema on tärkeä korostus.

- Se viestittää, että kyse ei ole pelkästä neuvonnasta vaan että täällä on muutakin toimintaa.

Pännäisissä tk-vastaanotto ja suun terveydenhuolto ovat jo saman katon alla. Kun Pännäisten palvelukeskuksen - kansan suussa Depocenterin - osia kunnostetaan ja kiinteistö muutetaan Pännäisten hyvinvointiasemaksi, myös kotihoito ja sosiaalihuollon perhetyöntekijä muuttavat tiloihin. Kaksi huonetta varataan kunnan omalle työterveyshuollolle.

Pedersören kunnanjohtaja Stefan Svenforsin mielestä on järkevää, että useat toiminnot ovat saman katon alla.

- On hyvä, että olemme tästä asiasta samaa mieltä sosiaali- ja terveysviraston kanssa. Kun Pännäisten hyvinvointiasema on valmis, rakenteellinen muutos on saatu päätökseen, hän sanoo.

Jotta uusille toiminnoille tulee tilaa, eläinlääkärin vastaanotto ja Metsä Groupin toimisto muuttavat Maaseututaloon Jauhottien toiselle puolelle.

Suun terveydenhuolto jatkaa nykyisellä paikallaan, ja se osa rakennuksesta korjataan loma-kauden aikana.

Tk-vastaanotto muuttaa tilapäisesti Kolppiin remontin ajaksi.

Kiinteistön sisäpuolisten muutostöiden lisäksi ilmasto- ja jäähdytysjärjestelmä uusitaan.

- Asennamme katolle 194 aurinkopaneelia ja pyöritämme jäähdytysjärjestelmää aurinkoenergialla, Pedersören konserniyhtiön toimitusjohtaja Kjell Gripenberg sanoo.

Lisäksi pysäköintialuetta laajennetaan, julkisivu maalataan ja ulkovalaistusta parannetaan.

Tavoitteena on optimoida Pännäisten hyvinvointiaseman toiminta ja ohjata asiakasvirrat Purmolta ja Sandsundista Pännäisiin.

- Yhdessä paikassa tulee olemaan paljon palveluita, sillä täällä sijaitsevat myös apteekki, lounaspaikka, leipomo ja kulttuuritalo Ax. Tämä on edistysaskel Pännäisten keskustalle, Gripenberg sanoo.

Kunnostusprojektin on määrä valmistua tämän vuoden joulukuun viimeinen päivä. ▀

TEKSTI: MALIN HENRICSON

I behov av hyresbostad?

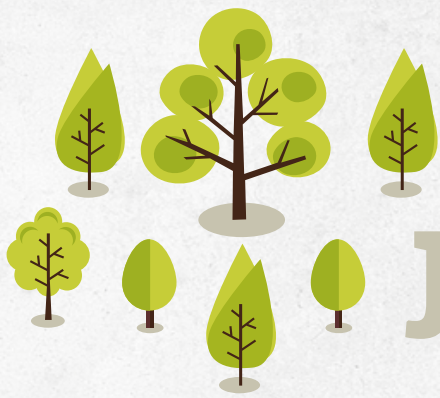
Vänd dig då till oss och fråga om dagsläget. Det finns hyresbostäder i alla kommuner. Observera att vi även hyr ut färdigt möblerade lägenheter i Vallbohuse i Edsevö för en längre eller kortare tid. Besök även våra webbsidor www.pedersorebostader.fi, där finns uppgifter om våra hyresbostäder.

Fastighetssekreterare Anne Törnqvist, tel. 785 0153.

Tarvitsetko vuokra-asuntoa?

Meiltä voit tiedustella asuntotilannetta, meillä on vuokra-asuntoja kaikissa kunnanosissa. Tarjoamme myöskin valmiiksi kalustettuja huoneistoja Vallbo-taloissa Edsevössä pidemmäksi tai lyhyemmäksi ajaksi. Käy verkkosivuiltamme www.pedersorebostader.fi, sieltä saat tietoa vuokra-asunnoistamme.

Kiinteistösihteeri Anne Törnqvist, puh. 785 0153

JUST NU

Spela boule i Esse och Lappfors

■ På initiativ av aktiva boulespelare i Esse och Lappfors finns numera bouleplaner i både Lappfors och Esse.

Essebanan finns vid sportplanen, på den plats där det tidigare servicehuset stod.

I Lappfors finns boulebanan vid skidstugan.

Pedersöres idrottssektor har stått för materialkostnaderna till banorna, medan de aktiva spelarna har färdigställt banorna. Spelplanerna har ett ytskikt som består av 0,6 mm krossgrus.

Den som inte har egna spelklot kan låna bouleutrustning från huvudbiblioteket i Bennäs. Lånetiden är den samma som för böcker, det vill säga fyra veckor.

I idrottsbiblioteket hittar du också annan sportutrustning att låna. ▶

Repris av "Kom hit" i sommar

■ Under Jakobs Dagar ordnas en repris av rekryteringsevenemanget "Kom hit! Här finns jobb" onsdagen den **24.7 2019 kl. 15-18**. Platsen är gamla brandkårshuset i Jakobstad, Christinegatan 2. Evenemanget är öppet för alla intresserade.

I evenemanget deltar Jakobstadsregionens företag som kan erbjuda jobb-, praktik- och exa-

mensarbetsmöjligheter. Regionens kommuner berättar om jobb-, skol-, dagvårds- och fritidsmöjligheter.

Så har du en syster, kusin, ett barnbarn eller en gammal klasskompis som du vill locka hit? Ta chansen och bjud in dem till evenemanget.

"Kom hit" arrangeras av: Jakobstadsregionens Utvecklingsbolag Concordia tillsammans med regionens kommuner, bland andra Pedersöre. ▶

Flygkatastrof i Purmo på film

■ Den 12 februari 1942 störtade ett tyskt transportplan i byn Porkholmen, som då hörde till Purmo kommun. Ombord på planet fanns tolv personer, varav sex omkom. Nu har händelsen blivit föremål för en film.

Purmoborna Anna-Lisa Björklund och Marina Lillqvist har i flera år jobbat med materialet och nu färdigställt filmen med hjälp av Guy Stenberg från Larsmo.

Filmen heter "Flygkatastrofen i Purmo 1942 - Lentoturma Purmossa 1942" och är knappt 57 minuter lång. I filmen medverkar svensk- och finskspråkiga ortsbor som minns olyckan och som själva besökte olycksplatsen i skogen. Planet störtade ungefär 350 meter från Rantala gård, cirka en kilometer väster om Purmo å. Nedslagsplatsen överfördes 1948 till Kortessjärvi och ligger numera

i Kauhava stad, inte långt från Pedersöres kommungräns.

Planet var på väg från Björneborg till Uleåborg då det troligen drabbades av nedisning, berättar de medverkande i filmen.

Anna-Lisa Björklund gör intervjuerna, medan Monica Sandström, Marina Lillqvist och Tommy Nyman har filmat.

I filmen intervjuas både finskspråkiga och svenskspråkiga personer, därför är filmen turvis textad till svenska och finska.

Ett enkelt träkors var länge det enda minnesmärket på olycksplatsen. Numera finns ett mer betydande minnesmärke, gjort av Kari Viita-Aho. ▶

Hitta ditt smultronställe i Pedersöre

■ Har ni planer på att bygga så glöm inte bort att Pedersöre kommun har ett stort antal lediga bostads- och industritomter runt om i kommunen till konkurrenskraftiga priser.

Till de nyare områdena hör Bergkulla i Forsby och Lepplax. På Bergkulla finns tolv lediga tomter på cirka 1 700-2 600 kvadratmeter. I Lepplax finns sex tillgängliga tomter på Lillhagavägen och Lillhagagränd. Också på Idrottsstigen i Ytteresse har nya tomter blivit tillgängliga i vår.

Kontakta tekniska avdelningen för att få information om kommu-

nens utbud. Du kan även bekanta dig med tomtorna på kommunens hemsidor www.pedersore.fi.

Vi påminner också om att arrendetagare har rätt att lösa in sin bostadstomt till ett fastställt försäljningspris efter att byggnadsarbetena påbörjats och grunden till bostads- eller industribyggnaden är gjuten. ▶

Badstränder i utveckling

■ Badstranden i Nars befinner sig i ett mellanläge den här sommaren. Kommunen har grävt bort det gamla hopptornet och den gamla bryggan under vintern. Dessutom muddrades sjöbotten till fyra meters djup på den plats där ett nytt hopptorn ska placeras.

Projektets budgetanslag på 20 000 euro räcker inte till ett nytt hopptorn i år. Däremot ska en tillfällig brygga vara på plats i sommar. Enligt planerna kommer kommunen att slutföra strandreningeringen med nya budgetmedel nästa år.

När det gäller Lappfors har miljö- och byggnadsnämnden gett Över-Nederlappfors byråd tillstånd att utvidga badstranden vid Esse å.

Det är en igenvuxen sidofåra som ska muddras för att skapa en badplats åt yngre barn. ▶

JUURI NYT

Pelaa petankkia Ähtävällä ja Lappforsissa

■ Aktiivisten ähtäväläisten ja lappforsilaisten petankin pelaajien aloitteen johdosta Lappforsissa ja Ähtävällä on nyt petankkikentät.

Ähtävän petankkirata sijaitsee urheilukentällä, entisen huoltorakennuksen paikalla.

Lappforsin petankkirata sijaitsee hiihtotuvalla.

Pedersören liikuntatoimi on vastannut ratojen materiaalikustannuksista, ja aktiiviset pelaajat ovat tehneet radat valmiiksi. Pelikenttien pinta on 0,6 mm:n paksuista kivimurskettä.

Jos omia pelikuulia ei ole, petankkivarusteita voi lainata Pännäisten pääkirjastosta. Laina-aika on sama kuin kirjoilla, eli neljä viikkoa.

Urheilu kirjastosta voi lainata myös muita urheiluvälineitä. ▶

Tule tänne! -tapahtuma uusitaan

■ "Tule tänne! Täällä on työtä"-rekrytointitapahtuma järjestetään uudelleen Jaakon Päivillä keskiviikkona **24.7.2019 klo 15-18**. Paikkana on Pietarsaaren vanha Palokunnan-talo, Kristiinankatu 2, ja tapahtuma on avoin kaikille kiinnostuneille.

Päivän aikana esittäytyvät Pietarsaaren seudun yrityksiä, joilla

on tarjottavana erilaisia työ-, harjoittelu- tai opinnäytetyömahdollisuuksia. Myös seutumme kunnat kertovat toiminnastaan.

Onko sinulla sisko, serkku, lapsenlapsi tai entinen luokkakaveri, jota toivoisit muuttavan tänne? Toivomme, että käytät tilaisuutta hyväksesi ja kutsut heidät tapahtumaan!

Tilaisuuden järjestävät Pietarsaaren seudun Kehittämissyhtiö yhdessä seudun kuntien kanssa. Pedersören kunta on mukana. ▶

Purmon lento-onnettomuudesta elokuva

■ Saksalainen kuljetuskone putosi 12. helmikuuta 1942 Porkholman kylään, joka silloin kuului Purmon kuntaan. Koneen kyydissä oli 12 henkilöä, joista kuusi menehtyi. Tapaus on nyt elokuvan aiheena.

Purmolaiset Anna-Lisa Björklund ja Marina Lillqvist ovat työstäneet aineistoa useiden vuosien ajan ja saaneet elokuvan nyt valmiiksi luotolaisen Guy Stenbergin avustuksella.

Elokuvan nimi on "Flygkatastrofen i Purmo 1942 - Lentoturma Purmossa 1942", ja se on 57 minuuttia pitkä. Elokuvanteossa on mukana ruotsin- ja suomenkielisiä paikkakuntalaisia, jotka muistavat onnettomuuden ja jotka kävivät metsässä sijainneella onnettomuuspaikalla. Kone putosi noin 350 metrin päähän Rantalan tilasta,

noin kilometri länteen Purmonjoesta. Putoamispaikka siirtyi vuonna 1948 Korteesjärven kunnan alueelle ja sijaitsee nykyisin Kauhavan kaupungin alueella, joskaan ei kaukana Pedersören kunnanrajasta.

Lentokone oli matkalla Porista Ouluun, kun se putosi luultavasti jäätyneen vuoksi, elokuvassa mukana olevat henkilöt kertovat.

Anna-Lisa Björklund teki haastattelut, ja Monica Sandström, Marina Lillqvist ja Tommy Nyman kuvasivat.

Elokuvassa haastatellaan sekä suomen- että ruotsinkielisiä henkilöitä, minkä vuoksi elokuva on tekstitetty vuorotellen ruotsiksi ja suomeksi.

Yksinkertainen puuristi oli pitkään onnettomuuspaikan ainoa muistomerkki. Paikalla on nykyään pysyvämpi muistomerkki, jonka on tehnyt Kari Viita-Aho. ▶

Löydä mansikka-paikkasi Pedersörestä

■ Jos olet aikeissa rakentaa, Pedersören kunnalla on tarjota paljon vapaita asunto- ja teollisuustontteja eri puolilla kuntaa kilpailukykyisiin hintoihin.

Uudempiin alueisiin kuuluvat Bergkulla Forsbyssä ja Lepplaks. Bergkullassa on 12 vapaata tonttia, joiden pinta-ala on noin 1 700–2 600 neliometriä. Lepplaksissa on kuusi vapaata tonttia Lillhakantiellä

ja Lillhakankujalla. Myös Ala-Ähtävän Urheilupolulle on tullut keväällä tarjolle uusia tontteja.

Lisätietoa kunnan tonttitarjonnasta saat ottamalla yhteyttä tekniseen osastoon. Voit tutustua tontteihin myös kunnan kotisivuilla osoitteessa www.pedersore.fi.

Muistutamme myös, että maanvuokralaisella on oikeus lunastaa asuntotonttinsa määrättyyn myyntihintaan, kun rakennustyöt ovat alkaneet ja asuin- tai teollisuusrakennuksen perustus on valettu. ▶

Uimarannat kunnostettavina

■ Narsin uimaranta on tänä kesänä keskeneräinen. Kunta on poistanut vanhan hyppytornin ja vanhan laiturin talven aikana. Järvenpohjaa on lisäksi ruopattu neljän metrin syvyydeltä kohdasta, johon uusi hyppytorni sijoitetaan.

Projektille varattu 20 000 euron määräraha ei riitä uuden hyppytornin rakentamiseen tänä vuonna. Rannalla on kesällä tilapäinen laituri. Suunnitelmien mukaan kunta aikoo saattaa rannan kunnostuksen loppuun ensi vuonna uusin budjetitavaroin.

Lappforsin osalta ympäristö- ja rakennuslautakunta on antanut Över-Nederlappforsin ylituomikunnalle luvan laajentaa Ähtävänjoen varrella olevaa uimarantaa.

Kyse on umpeenkasvaneesta sivu-uomasta, josta tehdään ruopamalla uintipaikka pienemmille lapsille. ▶

Ala-Ähtävän kaavojen tarkistuksen tavoitteena on muodostaa parempi kokonaiskuva ja vahvistaa kylän kehitysmahdollisuuksia.

UUSI KAAVA vahvistaa Ala-Ähtävän elinvoimaisuutta

TEKSTI: MALIN HENRICSON
KUVA: JONAS THOMÉN

Kolmesta osayleiskaavasta ja yhdestä rantayleiskaavasta muodostuu yksi iso Ala-Ähtävän osayleiskaava. Tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva kylän kehitysmahdollisuuksista ja vahvistaa kylän elinvoimaa.

Ala-Ähtävällä on tällä hetkellä kolme osayleiskaavaa: Pohjois-Ala-Ähtävä vuodelta 2010, Kaakkois-Ala-Ähtävä vuodelta 2005 ja Slätkulla vuodelta 2003 sekä Ähtävän rantayleiskaava vuodelta 2005. Lisäksi on olemassa jo vuonna 1995 laadittu asemakaava. Kaikkia kaavoja on kuitenkin muutettu vuosien saatossa, kun uusia tarpeita on syntynyt.

Nyt on aika muodostaa kokonaiskuva yhdistämällä yksittäiset kaavat yhdeksi suureksi kaavaksi, joka käsittää noin 2 000 hehtaaria.

- Tarvitsemme paremman kokonais kuvan. Usean kaavan olemassaolo on hämmentävää sekä meille kaavoituksessa työskenteleville että kyläläisille. Maanomistajalla voi olla esimerkiksi rakennusoikeus, jonka hän haluaa siirtää, mutta se ei ole mahdollista, koska kyse on kahdesta eri kaavoitusalueesta, Pedersören kaavoittaja **Anna-Karin Pensar** sanoo.

Kunta haluaa kaavoitusta tarkistamalla vahvistaa myös Ala-Ähtävän keskustaa ja siten parantaa kylän elinvoimaisuutta.

- Teemme sen muun muassa mahdollistamalla asutuksen tiivistämisen ja antamalla paremmat edellytykset palveluiden kehittämiseksi. Mahdolliset toimijat päättävät itse, haluavatko he asettua jollekin alueelle esimerkiksi tarkastelemalla sitä, millä alueilla väestömäärä kunnan suunnitelmien mukaan kasvaa, Pensar sanoo.

Voimassa olevissa kaavoissa osoitettuja rakennuspaikkoja on noin 400, ja noin puolet niistä

JONAS THOMÉN

Pedersören kaavoittaja Anna-Karin Pensar toivoo, että alaähtäväläiset hyödyntävät mahdollisuuden osallistua kaavojen tarkistusprosessiin.

on yhä rakentamatta. Maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin vuonna 2017, jonka jälkeen on ollut mahdollista myöntää rakennuslupa suoraan osayleiskaavan pohjalta myös silloin, kun alueeseen kohdistuu korkeaa rakennuspainetta. Lisäksi ranta-alueella on mahdollista käyttää korkeampaa mitoitusta, jos voidaan osoittaa, että alue soveltuu tiheämpään rakentamiseen ja että virkistysalueita jää riittävästi jäljelle. Uudessa osayleiskaavassa on tarkoituksena ottaa huomioon nämä uudet joustavamman rakentamisen ehdot.

Pensar ei osaa vielä sanoa, tuleeko rakennuspaikkojen määrä lisääntymään.

- Koska rakennuslupia on vielä jäljellä, voimme ottaa kantaa rakennuspaikkojen lisäämiseen vasta prosessin aikana, hän sanoo.

Kunta on määritellyt ennen tarkistuksen aloittamista tiivistämisalueen asuinrakennuksia varten. Alue sijaitsee kolmen kilometrin säteellä Ala-Ähtävän ja Yli-Ähtävän kouluilta ja Pedersöre Vattenin toiminta-alueella.

Tarvitsemme paremman kokonais kuvan.

- ANNA-KARIN PENSAR

Pensar on tehnyt yhteistyössä Pohjanmaan museon kanssa kulttuurihistoriallisen inventoinnin Ala-Ähtävän rakennuksista. Hän on laatinut inventoinnin pohjalta ehdotuksen suojeltavista rakennuksista ja miljöistä sekä kyläkuvan kannalta tärkeitä alueista.

- Meidän täytyy miettiä erityisen tarkkaan, miten sovitamme uudet rakennukset kyseisille alueille, Pensar sanoo.

Åsbackantien pohjoispuolinen alue on erityisen kiinnostuksen kohteena. Siellä sijaitsee teollisuusalue, jolla ei oikeastaan ole kunnollista kaavaa.

- Åsbackantiellä kulkee paljon raskasta liikennettä, ja jos kunta haluaa kehittää Åsbackan teollisuusaluetta, meidän on mietittävä, mitä teemme alueelle johtavien tieliittymien kanssa, Pensar sanoo.

Alueella on myös kysyntää asuntotonteille. Åsbackantie luokitellaan jo nyt vaaralliseksi tien pohjoispuolella asuville koululaisille, mikä tarkoittaa, että heillä on oikeus koulukuljetukseen riippumatta koulumatkan pituudesta.

- Jos tien toiselle puolelle rakennetaan paljon, se voi esimerkiksi johtaa siihen, että meidän on panostettava enemmän liikenneturvallisuuden parantamiseen, Pensar sanoo.

Pensar on selvitysten pohjalta laatinut osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS), joka on suunnitelma siitä, miten kaavoituksen tarkistus etenee. Kun OAS asetetaan nähtäville, yksityishenkilöt, yritykset, yhdistykset ja järjestöt, kunnalliset elimet, viranomaiset ja muut asianosaiset voivat kertoa näkemyksensä prosessista. ▶

PEDERSÖRE

SOMMAR

2019

KESÄ

JUNI • KESÄKUU

THE PINK SKITHOUSE PARTY 3.0

1.6 Forsby på toppen, kl. 20:00-02:00
www.facebook.com/forsbypatoppen/

FLYGKVÄLL PÅ MODELLFLYGFÄLTET - LENNÄTYSILTA LENNOKKIKENTÄLLÄ

6.6 Karby, kl. 18:00-21:00
www.rc-pietarsaari.net

SKYMNING GRYNING

9.6 www.klacken.fi

TRACTORPULLING

9.6 Forsby, kl. 11:00
www.facebook.com/forsbypatoppen/

FISKETS NATT & NATTBÖJJET - KALASTUKSEN YÖ

14-15.6 www.facebook.com:fiskets.natt

VETERANTRAKTORDAG - VETERAANITRAKTORIPÄIVÄ

15.6 www.klacken.fi

DANSDAX & REPLAY

22.6 www.klacken.fi

HANTVERKARMARKNAD - KÄSITYÖLÄISMARKKINAT

26.6 Bennäs, Pännäinen, kl./klo 15:00-19:00
Kulturhuset AX och biblioteket håller öppet. Program med ansiktsmålning, "Magic Carpet" och försäljning av avskrivna böcker, Artis konsttorg.

Kirjasto ja Kulttuuritalo Ax ovat mukana käsityläismarkkinoilla. Kasvomaalausta, "Magic Carpet" ja poistettujen kirjojen-myynti, Artiksen taidetori
www.pedersore.fi

PEDERSÖRE TEATER

28.6 All vår möda och alla våra drömmar
Urpremiär: 28.6 kl. 19, Åliden, Purmo **Spelperiod:** 28.6-21.7
www.pedersoreteater.fi

KAFÉ KARNEVAL

29.6 Bennäs, Pännäinen, kl./klo 12:00-15:00
Familjeprogram, Live musik, Barnteater Den klingande grodan. Ät gott och prova nya spännande smaker
Perheohjelmaa, musiikkia, lastenteatteri Soiva Sammakko
Syö hyvin ja kokeile jännittäviä makuja.
www.pedersore.fi/kafekarneval

LADUGÅRDSLOPPIS OCH CAFÉ - NAVETTAKIRPPIS JA KAHVILA

29.6 Gård Ingeborg, Nybränn, Purmo, kl./klo 10:00-16:00,
www.facebook.com/gardingeborg

KLACKENPARTY

29.6 10-årsjubileum
- 10-vuotiaisjuhla
www.klacken.fi

UTTERTRAIL - SAUKKOTRAIL

29.6 www.ikfalken.fi

JULI • HEINÄKUU

PURMORUNDAN - PURMOKIERROS

6.7 Start och mål vid Klacken i Purmo, kl. 15:00
Lähtö ja maali Klackenilla, Purmossa, klo 15:00
Kom med och spring eller gå!
Rundan ordnas till förmån för Project Liv.
Tule mukaan juoksemaan tai kävelemään!
Tuemme yhdessä Project Liviä.
www.facebook.com: Purmo Träningsverk

BARNFEST MED ALFONS OCH MÄLLGAN

11.7 Essegården, Esse, kl. 17:00-18:30
Barnpjäsen "Alfons och Mällgan", konsert med Apan
Anders, pyssel, lekar och gratis ansiktsmålning.
Möjlighet att köpa tilltugg. Inträde. www.estrاد.fi

SOMMARMARKNAD

13.7 vid Fornstugan i Esse, kl. 11:00
www.facebook.com: EsseHembygdssallskap

GUNS ROSOR

13.7 Ytteresse danspaviljong
www.facebook.com: ytteresse uf

PICKUP PULLING

18.07 Forsbyvägen 360, kl. 18:00
www.facebook.com/forsbypatoppen

ÖPPET HUS PÅ MODELLFLYGFÄLTET - AVOIMET OVET LENNOKKIKENTÄLLÄ

20.7 Karby, kl. 14:00-18:00
Modellflygentusiaster och intresserade samlas på Karby modellflygfält. Klubben bjuder på korv och läsk.
Flyguppvisningar och möjlighet att bekanta sig med modellflyghobbyn på ort och ställe.
Lennokkiharrastajat ja lennokeista kiinnostuneet kokoontuvat Karbyn lennokkikentälle.
Kerho tarjoaa makkaraa ja virvokkeita.
www.rc-pietarsaari.net

SPELMANSGUDSTJÄNST VID ROSENLUND

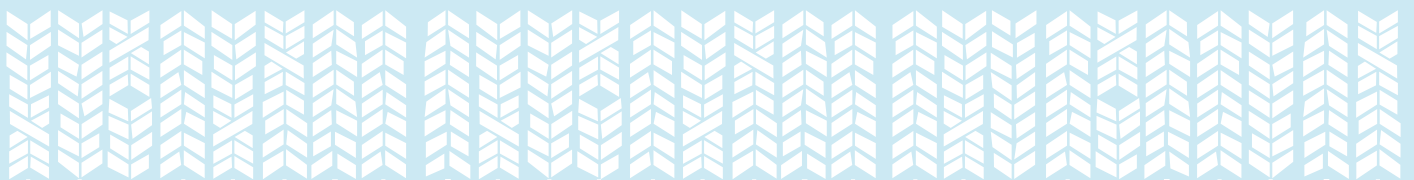
25.7 Pedersörenejdens hembygdsmuseum, Rosenlund, kl. 19:00
www.rosenlund.fi

JULIFESTEN KLACKEN

26.7 Purmo
Jill Johnsson, Molly Sanden, Robert Wells + supports
www.klacken.fi

ALLSÅNG VID Plassen

31.7 Plassen, Lepplax, kl. 18:00
Pedersöre spelmanslag, bokförsäljning, servering.
Kirjamyynit ja tarjoilu.
Arr. Lepplax byaforskare i samarbete med Pedersöre församling.

AUGUSTI • ELOKUU

SOMMARSAMLING PÅ FAGERBACKA FÄBODSTÄLLE - KESÄILLANVIETTO FAGERBACKAN KARJAMAJAIPAICALLA

1.8 Purmo, kl. 19:00

Arbetsdemonstrationer av olika hantverk.
Servering, av bl.a. kalvdans.
Perinnytyöesittely ja tarjoilua,
esim. ternimaitopannukakkua.

SWIMRUN
3.8 www.ikfalken.fi

"ATT FÄRDAS ÄR ATT UNDRA OCH FRÅGA"

4.8 - Viola Renvall - författarseminarium
kl. 15:00, Kiisk byahem. Thomas Lundin, Ylva Ekblad,
Ralf Andtbacka, Ulla Sjölin. Servering.
kl. 19:30, Esse Kyrka. Thomas Lundin med band
och Ylva Ekblad.
www.pedersore.fi/violarenvall

KONSTRUNDAN - AVOIMET ATELJEET

7-8.9 kl./klo 11:00-17:00
www.konstrundan.fi

FERNANDOZ & GUNS ROSOR

10.8 Klacken, Lillby
www.klacken.fi

LOPPISRACE

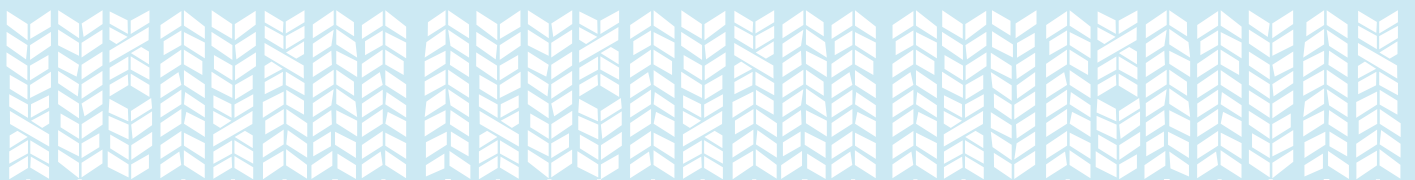
17.8 Lepplax, kl. 9:00-15:00

CARISMA & OVE AND THE LYDIANS

17.8 Forsby på toppen, kl. 20:00-02:00
www.facebook.com/forsbypatoppen

MC-99 & NOSTALGIKNUTTARNA

19.8 Plassen, Lepplax

GLAD SOMMAR HAUSKAA KESÄÄ

• SYYSKUU • SEPTEMBER

PINK SHITHOUSE PARTY 3.1

14.9 Forsby på toppen, kl. 20:00-02:00
www.facebook.com/forsbypatoppen/

ESSE MÄSSAN - MESSUT

14.9 Esse Elektro Kraft-Arena
Företag och föreningar ställer ut sina produkter i Esse Elektro-Kraft Arenan. Tema: hus och hem, friskvård och upplevelse samt hantverk och mat.

Yritykset ja järjestykset esittelevät tuotteitaan Esse Elektro Kraft-Arenassa. Teemat: talo & koti, terveyden edistäminen & elämys ja käsityö & ruoka.

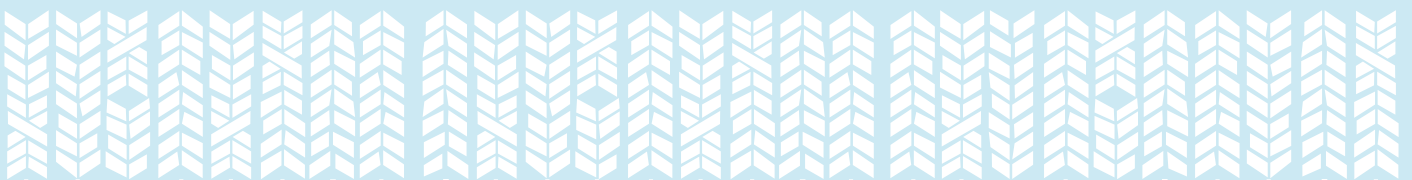
Arr. Överesse byaråd

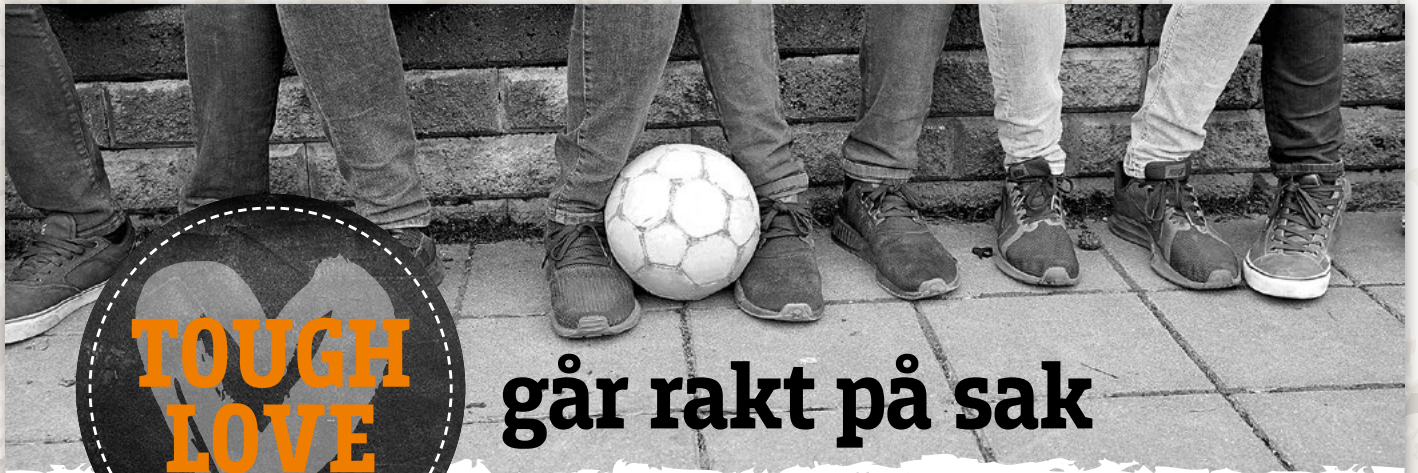

KULTURHUSET AX
KULTTUURITALO AX

Förändringar i programmet kan förekomma. För aktuell information se arrangörens hemsida eller www.pedersore.fi/evenemang

Ohjelmaan saattaa tulla muutoksia. Pysy ajan tasalla seuraamalla järjestäjän verkkosivuja tai www.pedersore.fi/tapahtumat

går rakt på sak

Tough Love skapar mötesplatser för ungdomar där det är okej att prata om vad som helst och kalla saker vid deras rätta namn.

Projektet Tough Love är i startgroparna. Syftet är att ge barn och unga möjlighet att prata om svåra saker i sin vardag och öka förståelsen och respekten för andra.

Projektet ska lyfta fram problem i de ungas tillvaro. Det handlar om att med enkla medel ge stöd och inspiration för att öka förståelsen, kunskapen och empatin i de ungas vardag. Vi vill ta tag i drogproblemen som sjunker allt lägre ner i åldrarna.

Projektet riktar sig till barn och unga i åldern 10–18 år.

Tough Love skapar mötesplatser för ungdomarna där det är okej att prata om vad som helst och kalla saker vid deras rätta namn.

Projektet kommer att samarbeta med föreningar i kommunen. Det innebär bland annat besök i omklädningsrum och 15-minuterslektioner då man pratar om respekt. Syftet är att påvisa hur maktstrukturer kan bli förtryck och åskådliggöra varnings-signalerna för ungdomarna. Andra teman

gäller hur man ser tecken på marginalisering i ett tidigt skede när det gäller droger, och kalla fakta och information ur det verkliga livet av polis, sjukvårdspersonal, psykvården och andra experter.

Vi vill synliggöra vad inlägg i sociala medier kan ställa till med – och ge svar på frågan varför man bör vara försiktigt med att visa sitt privatliv och sina åsikter.

Tough Love samarbetar med det prisvinnande konceptet Locker Room talk i Sverige, genom mentorskap och föreläsare från organisationen. Det kommer att ordnas föreläsningar och temaevenemang för både unga och föräldrar.

Tough Love kommer att ha en koordinator på halvtid.

Projektet har fått positivt besked samt finansiering från Aktion Österbotten. Det är laglighetsgranskat och godkänt av NTM-centralen och har erhållit stöd från Kulturfonden och Lions.

Se mera om vår prisvinnande samarbetspartner på www.lockerroomtalk.se

KATTA SVENFELT

projektsekreterare Kulturhuset AX,
initiativtagare och projektmamman,
katta.svenfelt@pedersore.fi

MÅLSÄTTNINGARNA ÄR ATT:

- De unga vågar stå upp mot fördomar.
- Utveckla jämställdhet mellan killar och tjejer.
- Se unga invandrare som en tillgång.
- Förändra destruktiva normer och vanor.
- Låta unga komma till tals om erfarenheter.

FÖLJANDE UPPSLAG UTGÖR GRUNDEN FÖR PROJEKTARBETET:

- Trygga zoner, var finns de – och finns de?
- Inte till salu! Självkänsla kontra image, föreläsare och exempel ur livet.
- "Safe selfies", föreläsningar av proffs både för barn, unga och vuxna.
- Camp cirkushelger, pröva på allt galet tillsammans och inse att du inte behöver kunna allt.
- Nolltolerans – vad är det?
- Mamma vet bäst, eller...? Föreläsning om sex, tolerans och droger för vuxna.
- Självkänslan för både tjejer och killar i åldern 10–18 år.
- HBTQ-frågor.
- Hur hanterar dagens liv i bilder, möjligheter versus faror.
- Nyanländas plats i skolan och i byn.

Föreningar, bli innovativa!

Projektet Aktiv Förening skapar förutsättningar för kommunens föreningar att förverkliga nya, innovativa evenemang. Allt för att göra en aktiv kommun ännu mera aktiv.

Två evenemang som arrangerats med stöd av detta Aktion Österbotten-finansierade projekt, är Barnfesten 2018 på Sursikbacken och Swimrun i samarbete med IK Falken. Båda evenemangen ordnas även i år. Det är helt enligt projektverksamhetens målsättning: att testa och utveckla evenemang med hjälp av projektpengar för att de sedan ska leva vidare.

I skrivande stund jobbar vi med Project Liv och skapar ett helt nytt koncept, Barnvagns-

rally, som fungerar som ett ärevarv med barnvagn. All sponsoring går oavkortat till Project livs verksamhet för långtidssjuka barn.

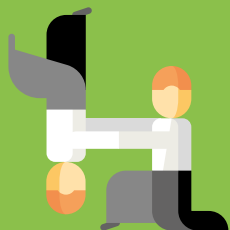
Tillsammans med Pedersöre ungdomsförening rf planerar vi en mångkulturell sommarfest vid Ankdammen i Bennäs lördagen den 29.6. I planerna finns en mäsasamarbete med föreningar hösten 2019.

Projektet pågår en bit in på 2020, så tveka inte att ta kontakt med oss på Kulturhuset Ax och presentera era idéer.

Dennis Rönngård, projektledare
dennis.ronngard@pedersore.fi

Swimrun är ett av de evenemang som arrangerats av Aktiv förening. Tävligen lever vidare och ordnas även denna sommar.

FÖRENINGAR

Aikidoföreningen fem år

■ Föreningen Aikido Dojo Kokoro rf är den enda budoföreningen i Pedersöre. Deltagarna lär sig aikido som är en harmonisk självförsvarskampsport. Man tävlar bara mot sig själv genom att utmana sig och utvecklas.

Föreningen har cirka 35 medlemmar i åldern 6-60+ och de tränar två gånger i veckan i Östenskola. Budoskolan för juniorer samlar över tio deltagare så gott som varje gång. Budoskolan tränar torsdagar kl. 18-19. Vuxna tränar måndagar och torsdagar kl. 19-20.30.

Joakim Borgmästars är föreningens ordförande och huvudinstruktör. Henrik Ekblom, som har spår av aikido från 1980-talet i sig, är kassör medan resten av styrelsen består av Wictor Ekblom (sekreterare), Sune Grankulla och Jimmy Borgmästars.

Föreningen firade sitt femårsjubileum med ett läger i maj. Där deltog en av Finlands högst graderade aikidoutövare, Juhani Laisi, 7.dan.

Föreningen ordnar läger med instruktörer från andra delar av Finland minst två gånger per år. Erkki Mäki (5.dan) och Kustaa Ylitalo (5.dan) återkommer regelbundet.

Ifall man vill prova på aikido är man välkommen med när som helst under året. Följ föreningen via Facebook och webbsidan www.aikidokokoro.com. ▶

Kom med i Remson Golf Club

■ Ta chansen och börja med en rolig, motionsfrämjande och intressant fritidssysselsättning. Vid golfbanan i Lövä ordnas nybörjarkurser hela sommaren. Där finns allt du behöver: handledning, utrustning, trevligt sällskap, låga avgifter och en vacker bana i naturlig omgivning.

Niohålsbanan i lantlig miljö bjuder på skogsbanor, vattenhinder, långa par 5-banor och höjdskillnader.

Banan ägs av Lövä Golf Andelslag men verksamheten drivs av föreningen Remson Golf Club rf. Vi är kända för att ha mycket låg tröskel för nya medlemmar. Våra medlemmar uppskattar den goda gemenskapen, den stressfria miljön, bra träningsmöjligheter på range och övningsgreen, det trevliga klubbhuset och en tillräckligt utmanande bana.

Vi ordnar tävlingar öppna för alla varje torsdag och söndag under sommarhalvåret. Tävlingsgarna har låg prestige och lämpar sig utmärkt för både nybörjare och halvproffs.

För mer information om kurser, medlems- och spelavgifter, banan och föreningen, besök vår hemsida på adressen www.remsongolf.fi eller kom ut till banan i Lövä så berättar vi mera. ▶

Laganda och glädje i 100 år

■ Det har gått 100 år sedan grunden till Esse IK lades. Verksamheten har varit bred - cykling, friidrott, skidåkning, orientering och gymnastik är grenar som föreningen haft framgångar inom. Från och med 1973 har föreningen främst sysslat med fotboll och i dag består verksamheten enbart av fotboll.

Esse IK är en pigg 100-åring. Verksamheten ökar stadigt, speciellt på juniorsidan. Under 2018 hade föreningen 190 aktiva juniorer fördelade på 12 lag och antalet ökar stadigt. På seniorsidan har föreningen sex lag, herrlagen spelar i division 3, 4 och 6 medan damlagen spelar i division 2 och 3. Esses Juveler deltar inte i tävlingsverksamhet utan träffas en gång per vecka för att lira boll.

Under sommaren och hösten kommer föreningen att uppmärksamma jubiléet på olika sätt. 10.8 spelar representationslagen varsin seriematch i Ytteresse. Under dagen bjuder föreningen på tårta och fritt inträde till matcherna. 26.10 håller föreningen en jubileums-mottagning i Essegården under dagen och firar jubileumsfest samt säsongavslutning under kvällen. Arbetet med en 100-års historik är också i full gång. ▶

Folkhälsans simskolor i Pedersöre 2019

1-12.7.2019 VILTTORPET: Kl. 9:30-11:45. För Karby, Sundby, Skutnabba, Staffansnäs och Sandsund. Busstransport erbjuds.

1-12.7.2019 VILTTORPET: Kl. 13:15-15:30. För Edsevö, Katternö, Östensö och Forsby. Busstransport erbjuds.

15-26.7.2019 VILTTORPET: Kl. 9:30-11:45, för Källby (de som simmat 25 m) och Bennäs/Lövä. Busstransport erbjuds.

15-26.7.2019 PLASSEN i Lepplax: Kl. 9:30-15:30. Förmiddagsgruppen är kl. 9:30-11:45, för dem som simmat 25 meter och mer. Eftermiddagsgruppen är kl. 13:15-15:30, för nybörjare och dem som inte ännu kan simma 25 meter.

15-26.7.2019 KÄLLBY SIMSTRAND, Centrumvägen 137: Kl. 13:15-15:30. För dem som INTE kan simma 25m.

1-13.07.2019 NASA, Ytteresse. Simskola 1, kl. 9-11.15, kl. 11.45-14, kl. 14-16.15.

15-27.7.2019 NASA, Ytteresse. Simskola 2, kl. 9-11.15, kl. 11.45-14, kl. 14-16.15.

15-27.7.2019 HEIMSTRANDEN, Lappfors kl. 12.00-14.15.

1-13.7.2019 NARS, kl. 10-14, Överpurmogruppen. Kl. 13-16 Nederpurmogruppen. Busstransport erbjuds. Avslutning lö 13.7 ingen busstransport.

YHDISTYKSET

Aikidoyhdistys täyttää 5 vuotta

■ Aikido Dojo Kokoro rf on Pedersören ainoa budoyhdistys. Jäsenet opettelevat aikidoa, joka on harmoninen itsepuolustuslaji. Aikidossa taistellaan vain itseä vastaan itsensä haastamisen ja kehittämisen kautta.

Yhdistyksessä on noin 35 jäsentä. Jäsenten ikähaarukka on 6–60+ vuotta, ja he harjoittelevat kaksi kertaa viikossa Östensön koululla. Junioreiden budokoulu kerää yli kymmenen osallistujaa lähes joka kerta. Budokoulu harjoittelee torstaisin klo 18–19. Aikuiset harjoittelevat maanantaisin ja torstaisin klo 19–20.30.

Joakim Borgmästars on yhdistyksen puheenjohtaja ja pääohjaaja. Aikidoa 1980-luvulta asti harrastanut Henrik Ekblom on kassanhoitaja. Yhdistyksen hallituksen muita jäseniä ovat Victor Ekblom (sihteeri), Sune Grankulla ja Jimmy Borgmästars.

Yhdistys juhli viisivuotistaivaltaan toukuussa järjestetyllä leirillä. Leirille osallistui yhden Suomen korkeimmista vyöarvoista, 7. danin, saanut Juhani Laisi.

Yhdistys järjestää vähintään kaksi kertaa vuodessa leirejä, joille osallistuu ohjaajia eri puolilta Suomea. Erkki Mäki (5. dan) ja Kustaa Ylitalo (5. dan) ovat mukana säännöllisesti.

Aikidoa voi tulla kokeilemaan milloin tahansa harjoitusvuoden aikana. Seuraa yhdistystä Facebookissa ja verkkosivuilla www.aikidokokoro.com. ▶

Joukkuehenkeä ja iloa 100 vuoden ajan

■ Esse IK:n perustamisesta on kulunut sata vuotta. Toiminta on ollut laajaa: pyöräily, yleisurheilu, hiihto, suunnistus ja voimistelu ovat olleet seuran menestyslajeja. Vuodesta 1973 lähtien seura on puuhaillut lähinnä jalkapallon parissa, ja nykyään toiminta koostuu yksinomaan jalkapallosta.

Esse IK on pirteä satavuotias. Toiminta kasvaa tasaisesti, erityisesti junioripuolella. Seuralla oli vuonna 2018 190 aktiivista junioria 12 eri joukkueessa ja määrä kasvaa tasaisesti. Senioripuolella seuralla on kuusi joukkueita. Miesten joukkueet pelaavat Kolmosessa, Nelosessa ja Kutosessa ja naisten joukkueet Kakkosessa ja Kolmosessa. Essen Juvelerit eivät osallistu kilpailutoimintaan, vaan tapaavat kerran viikossa pelataksaan jalkapalloa.

Seura tulee huomioimaan juhluvuoden eri tavoin kesän ja syksyn aikana. 10.8. edustusjoukkueet pelaavat sarjaottelunsa Ala-Ähtä-

vällä. Seura tarjoaa päivällä kakkua ja ilmaisen pääsyn otteluihin. 26.10. seura järjestää päivällä juhlavastaanoton Essegårdenilla ja illalla juhliitaan satavuotisjuhlaa ja kauden päätymistä. Satavuotishistoriikin valmistelu on myös täydessä vauhdissa. ▶

Tule mukaan Remson Golf Clubille

■ Lövön golfkentällä järjestetään alkeiskurssija koko kesän ajan. Täältä löydät kaiken tarvitsemasi: opastusta, välineitä, mukavaa seuraa, edulliset hinnat ja kauniin kentän luonnollisessa ympäristössä.

Kentän omistaa Lövo Golf Andelslag, mutta toimintaa pyörittää Remson Golf Club rf. yhdistys

Järjestämme kaikille avoimia kilpailuja kesäkaudella torstaisin ja sunnuntaisin. Kilpailut eivät ole vaativia ja sopivat erinomaisesti sekä aloittelijoille että puoliammattilaisille.

Lisätietoja kurseista, jäsen- ja pelimak-suista, kentästä ja yhdistyksestä on kotisivuillamme osoitteessa www.remsongolf.fi tai voit tulla vierailemaan Lövön kentälle, niin kerromme lisää. ▶

Tough Love menee suoraan asiaan

Uusi projekti Tough Love käynnistyy syksyllä Pedersöressä. Tavoitteena on antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus puhua vaikeista asioista, joita he kohtaavat arjessaan, sekä lisätä ymmärrystä ja kunnioitusta muita kohtaan.

Projektissa tuodaan esiin nuorten elämän ongelmia. Yksinkertaisten keinojen avulla annetaan tukea ja inspiraatiota ymmärryksen, tietämyksen ja empatian lisäämiseksi nuorten arkeen.

Tough Love luo nuorille kohtaamispaikkoja, joissa he voivat keskustella kaikesta mahdollisesta ja puhua asioista niiden oikeilla nimillä.

Tavoitteina on lisätä nuorten uskallusta nousta yhdessä vastustamaan ennakkoluuloja, kehittää poikien ja tyttöjen välistä tasa-arvoa, nähdä nuoret maahanmuuttajat voimavarana, muuttaa haitallisia normeja ja tapoja sekä antaa nuorille mahdollisuus puhua kokemuksistaan.

Projektin puitteissa tullaan tekemään yhteistyötä yhdistysten kanssa. Siihen sisältyy muun muassa vierailu pukuhuoneeseen ja 15 minuutin pituisia luentoja kunnioituksesta. Tarkoituksena on osoittaa, miten valtarakenteet voivat muuttua alistaviksi ja havainnollistaa varoitusmerkkejä.

Tough Love tekee yhteistyötä palkitun ruotsalaisen Locker Room Talk -järjestön kanssa mentoroinnin ja luentojen muodossa.

Tough Love -projektissa tulee työskentelemään puolipäiväinen koordinaattori.

Projekti on saanut positiivisen vastaanoton ja rahoitusta Aktion Österbottenilta. ELY-keskus on laillisuustarkastanut ja hyväksynyt projektin. Projekti on saanut tukea myös Kulturfonden-säätiöltä ja Lionsklubilta.

KATTA SVENFELT,
projektsihteeri

Klassläraren Ann-Catrin Österholm går igenom svåra ord i texten innan hon läser boken *Hallonbacken* högt för fyrororna i Kållby-Heimbacka skola. Orden syns i spelet på skärmen.

ELEVER SPELAR

JONAS THOMÉN

sig till läsförståelse

Spelifierade boksamtal är ett nytt grepp som engagerar skolelever i högläsning, lockar dem att diskutera och läsa mera på egen hand.

Pedersöre försöker på olika sätt bryta trenden som visar att barns och ungas läsinträsse och läsförståelse minskar. Med inspiration från skolbibliotekarien **Tobias Gard** i svenska Trollhättan har kommunen startat ett innovationsprojekt som bygger på att skolelever ska spela sig till läsförståelse.

Utgångspunkten är att dra nytta av digitala verktyg som barnen är vana med, och som de tycker om att använda.

Läraren eller bibliotekarien högläser en bok i klassen och använder enkla spel på en läsplatta och en interaktiv tavla för att engagera eleverna i berättelsen. Det kan handla om att lösa problem, jaga ledtrådar eller svara på frågor som hör ihop med boken.

JONAS THOMÉN

Eva Frantz bok *Hallonbacken* har varit föremål för ett spelifierat boksamtal i Kållby-Heimbacka skola.

Utbildningsstyrelsen stöder innovationsprojektet med ett bidrag på 20 000 euro.

Klassläraren **Ann-Catrin Österholm** i Kållby-Heimbacka har goda erfarenheter av att kombinera högläsning och interaktiva spel. Hon upplever att det är lätt att

väcka diskussion kring boken med de enkla spelen.

– Eleverna verkar kunna diskutera vidare hur länge som helst, säger hon.

Efter det första spelifierade boksamtalet i en klass kom fem elever fram till henne efter lektionen. De ville veta var de kan låna boken och läsa mer på egen hand.

– Bland de fem eleverna fanns två elever som helst inte läser alls, säger Österholm.

I Pedersöre använder man en vanlig pekplatta och programmet Keynote för att göra spel med text och bild. Eleverna engageras genom att de får trycka fram nya frågor, nya svar och bilder på pekplattan. I och med att allt visas på en stor skärm framme i klassen hänger alla med.

Specialbibliotekarien **Lisa Ahlvik** delar vanligen upp det spelifierade boksamtalet i två lektioner, och då avslutas den första lektionen med en dramatisk höjdpunkt, som väcker intresse för hur berättelsen fortsätter. Via ett spel får klassen ledtrådar om fortsättningen.

– Svaren kan vara bokstäver, som bildar ett ord, som ger en ledtråd om hur boken

**” Det är enkelt att få
med alla och ändå
ha boken i fokus.**

- ANN-CATRIN ÖSTERHOLM

fortsätter. Det är ofta den elev som öppnar upp diskussionen som får trycka fram nästa bokstav på pekplattan, säger Ahlvik.

Hon var först skeptisk till att koppla ihop teknik och högläsning. Men nu tycker hon att spelet gör det möjligt att engagera också de elever som vanligen sitter tysta.

- Det är enkelt att få med alla och ändå ha boken i fokus, säger Ahlvik.

Ett delmoment i spelifierade boksamtal är att läraren eller bibliotekarien går igenom ord som hen tror är svåra för eleverna att förstå.

Ann-Catrin Österholm låter listan med de svåra orden hänga kvar på skärmen medan hon läser. Eleverna ska hojta till när de hör något av orden.

Därför låter det "stopp" varje gång som Österholm nämner ord som eter, stursk, transplantation, kåseri, diskret och lealös när hon läser Eva Frantz bok Hallonbacken för fyror i Källby-Heimbacka skola.

JONAS THOMÉN

Eleverna kan använda läskuddarna som hem- och skolaföreningen har köpt för att göra det bekvämt för sig under det spelifierade boksamtalet.

Österholm får ett kvitto på att det spelifierade boksamtalet kring Hallonbacken haft effekt när en elev utbrister:

- Jag vill att det ska komma flera liknande böcker.

I innovationsprojektets plan ingår poddar med lokala skrönor. Gruppens medlemmar söker berättelser i hembygdsböcker och liknande alster, för att få lämpligt material att dramatisera.

- Jag hoppas att spelifieringen leder till att fler elever får upp ögonen för att läsa - också de som tror att de inte gillar att läsa. Fler ska hitta läsglädjen, säger Lisa Ahlvik.

MALIN HENRICSON

Oppilaat kehittävät luetun ymmärtämistään pelaamalla

Pedersöre työskentelee laajasti parantaakseen oppilaiden lukuhalua ja luetun ymmärtämistä. Pelillistetty kirjakeskustelu on uusi käsite, joka aktivoi lapsia ääneen lukemisen aikana ja innostaa heitä keskustelemaan ja lukemaan enemmän itsenäisesti.

■ Pedersöre yrittää eri tavoin muuttaa trendiä, jonka mukaan lasten ja nuorten kiinnostus lukemiseen vähenee ja luetun ymmärtäminen heikkenee. Kunta käynnisti trollhättanilaisen koulukirjastonhoitaja Tobias Gardin innoittamana innovaatioprojektin, jossa koululaisten luetun ymmärtämistä kehitetään pelaamisen avulla.

Lähtökohtana on hyödyntää digitaalisia työkaluja, joihin lapset ovat tottuneet ja joita he tykkäävät käyttää.

Opettaja tai kirjastonhoitaja lukee kirjan ääneen luokassa ja aktivoi oppilaita osallistumaan kertomukseen yksinkertaisen pelin avulla, jota pelataan lukulaitteella ja interaktiivisella taululla. Kyse voi olla ongelman ratkaisemisesta, vihjeiden etsimisestä tai kirjaan liittyviin kysymyksiin vastaamisesta.

Källby-Heimbackan koulun luokanopettajalla Ann-Catrin Österholmilla on hyviä kokemuksia ääneen lukemisen ja interaktiivisten pelien yhdistämisestä. Hän kokee, että yksinkertaisten pelien avulla on helppo herättää keskustelua kirjasta.

- Oppilaat voisivat jatkaa keskustelua vaikka kuinka pitkään, hän sanoo.

Ensimmäisen pelillistetyn kirjakeskustelun jälkeen viisi oppilasta tuli hänen luokseen tunnin päätteeksi. He halusivat tietää, mistä he voisivat lainata kirjan ja lukea itse lisää.

- Kaksi oppilaista oli sellaisia, jotka eivät mielellään lue, Österholm sanoo.

Pedersöressä käytetään tavallista tablettia ja Keynote-ohjelmaa, jolla voi tehdä tekstiä ja kuvia sisältäviä pelejä. Oppilaat osallistuvat kirjakeskusteluun painelemalla tablettia, jolloin näkyviin tulee uusia kysymyksiä, uusia vastauksia ja kuvia. Peli näkyy luokan edessä olevalla suurella näytöllä, joten koko luokka pysyy mukana.

Erikoiskirjastonhoitaja Lisa Ahlvik jakaa yleensä pelillistetyn kirjakeskustelun kahdelle oppitunnille. Ensimmäinen oppitunti päätetään dramaattiseen kohtaan, joka saa oppilaat kiinnostumaan siitä, miten tarina jatkuu. Pelin kautta luokka saa vihjeitä tarinan jatkosta.

- Vastauksessa voi olla kirjaimia, joista muodostuu sana ja joka vuorostaan antaa vihjeen siitä, miten kirja jatkuu. Keskustelun aloittava oppilas saa yleensä painaa tabletilta näkyviin seuraavan kirjaimen, Ahlvik sanoo.

Hän suhtautui aluksi epäilevästi tekniikan ja ääneen lukemisen yhdistämiseen. Nyt hän on kuitenkin sitä mieltä, että peli mahdollistaa myös niiden oppilaiden aktivoimisen, jotka yleensä istuvat hiljaa.

- Kaikki on helppo saada osallistumaan, ja kirja pysyy silti huomion keskipisteinä, Ahlvik sanoo.

Pelillistettyyn kirjakeskusteluun kuuluu se, että opettaja tai kirjastonhoitaja käy läpi sanat, joiden hän uskoo olevan oppilaille vaikeita ymmärtää.

Ann-Catrin Österholm antaa vaikeiden sanojen listan olla näkyvillä näytöllä sillä aikaa, kun hän lukee. Oppilaiden tulee huudahtaa, kun he kuulevat yhden sanoista.

Tästä syystä luokasta kuuluu "stop", joka kerta kun Österholm sanoo sanan, kuten eetteri, röyhkeä, elinsiirto, pakina, tahdikas ja holtiton, lukiessaan Eva Frantzin Hallonbacken-kirjaa Källby-Heimbackan koulun neljäsluokkalaisille.

- En olisi tiennyt sanan merkitystä, jos emme olisi käyneet niitä etukäteen läpi, neljäsluokkalainen Ester sanoo.

Innovaatioprojektiin sisältyy podcasteja, joiden aiheina ovat paikalliset tarinat. Ryhmän jäsenet etsivät dramatisoitaviksi sopivia kertomuksia kotiseutukirjoista ja vastaavista teoksista.

MALIN HENRICSON

Biblioteket Kirjasto

ÖPPET / AVOINNA 1.6-31.8.2019

OBS! Alla enheter förutom biblioteket i Bennäs är stängda **8-26.7.2019**

HUOM! Kaikki yksiköt paitsi Pännäisten kirjasto ovat suljettuja **8.-26.7.2019**

20.6: Ingen öppethållning efter kl. 15.00

20.6: Kirjastot sulkevat klo 15.00

Huvudbiblioteket, Bennäs Pääkirjasto, Pännäinen

Må, On/Ma, Ke 12-19
Ti 10-15
To 10-17
Fre/Pe 10-15

Kyrkoby bibliotek Kirkonkylän kirjasto

Må/Ma 11-19
Ti 9-16

Källby bibliotek Kolpin kirjasto

Må/Ma 15-19
On/Ke 10-13

Lepplax bibliotek Lepplaxin kirjasto

Må/Ma 10-14
Ti 16-19

Purmo bibliotek Purmon kirjasto

Må, On/Ma, Ke 11-19

Ytteresse bibliotek Ala-Ähtävän kirjasto

Må, To/Ma, To 11-19

Överesse bibliotek Yli-Ähtävän kirjasto

Må/Ma 9-15
Ti, To 15-19

Lappfors utlåningsstation Lappforsin lainausasema

Ti 16-19

Sundby utlåningsstation Sundbyn lainausasema

Må/Ma 17-20

Tidningsläsesalen och Galleri Bruno i Kulturhuset Ax Lehtilukusali ja Galleria Bruno Kulttuuritalossa Ax

Öppethållning / Aukiolo

Må, On/Ma, Ke 8-19
Ti 8-15
To 8-17
Fre/Pe 8-15

SOMMARUTMANING • KESÄHAASTE

Spel utmanar till sommarläsning

■ Spela eller läsa? Man behöver inte välja! I sommar kan högstadieslever kombinera dessa två i en rolig utmaning som kallas "The library lover game". Startkittet består av ett blått häfte som delas ut i Sursik eller hämtas på närmaste bibliotek. I häftet finns instruktioner om hur man spelar sig till nästa nivå – allt handlar om att läsa och fundera över vad man har läst. Men man behöver inte vara en inbiten bokälskare för att delta, enligt specialbibliotekarie Lisa Ahlvik.

- Spelet är utformat så att alla ska kunna vara med, oavsett hur van eller ovan läsare man är. Huvudsaken är att man gillar utmaningar, säger hon.

Vid varje nivåbyte väntar en belöning på biblioteket.

- Belöningen på nivå 3 är absolut snyggast, så det lönar sig att spela hela vägen dit, tipsar Ahlvik.

När sommarlovet är slut lottar biblioteket ut ett antal priser bland deltagarna, oavsett nivå. Spelet är utformat på Vasa stadsbibliotek. Med hashtaggen #wearelibrarylovers kan man följa och delta i kampanjen på sociala medier.

Peli haastaa lukemaan kesällä

■ Pelata vai lukea? Ei tarvitse valita! Yläkouluilaiset voivat kesällä yhdistää molemmat aktiviteetit hauska haasteesta, jonka nimi on "The library lover game". Aloituspakettiin kuuluu sininen vihko, jonka saa Sursikin koululta tai lähimmästä kirjastosta. Vihkossa on ohjeet, miten pelissä pääsee seuraavalle tasolle. Tarkoituksena on lukea ja pohtia lukemaansa. Koululaisen ei tarvitse olla vannoutunut kirjojen ystävä, jotta hän voi osallistua peliin, erikoiskirjastonhoitaja Lisa Ahlvik sanoo.

- Peli on muotoiltu niin, että kaikki voivat osallistua riippumatta siitä, kuinka harjaantunut tai harjaantumaton lukija on. Pääasia on, että pitää haasteista, hän sanoo.

Jokaiselle uudelle tasolle päästyään osallistuja saa kirjastosta palkinnon.

- Tason 3 palkinto on kaikista hienoin, joten peliä kannattaa pelata sille tasolle asti, Ahlvik vinkkaa.

Kun kesäloma on ohi, kirjasto arpoo muutamia palkintoja kaikkien osallistujien kesken. Pelin on laatinut Vaasan kaupunginkirjasto. Kampanjaa voi seurata ja siihen voi osallistua sosiaalisessa mediassa hashtagilla #wearelibrarylovers.

GALLERI BRUNO Kommande utställningar - tulevat näyttelyt

JUNI / KESÄKUU

Artis föreningen
Artis yhdistys

JULI / HEINÄKUU

Sara Sundqvist
Textilkonst, skulpturer
Tekstiilitaidetta, veistoksia

AUGUSTI / ELOKUU

Sture Sunabacka
Skulpturer, grafik / Veistoksia, grafiikkaa

SEPTEMBER / SYYSKUU

Nina Juutilainen-Alatalo,
Tina Juutilainen, Karolina Kolehmainen
Akrylmålningar / Akryylimaalauksia

OKTOBER / LOKAKUU

Nicke Nykvist
Målningar / Maalauksia

NOVEMBER / MARRASKUU

FotoArtis

DECEMBER / JOULUKUU

YA Bildartesan utbildningen
YA Kuva-artsaani koulutus
Måleri, konstgrafik, skulptur o.
mediebaserad konst
Maalauksia, taidegrafiikkaa,
veistoksia ja mediataidetta

Kommande föreläsningar i MI

I höst bjuder Pedersöre MI bland annat på dessa större föreläsningar:

ALEXANDRA PASCALIDOU

Tisdagen den 22 oktober kl. 18.00
i Anderssensalen, Sursik.

Journalist, programledare, författare, föreläsare, dramatiker, skådespelare och människorättsaktivist. Alexandra föddes i en tvättstuga, växte upp i en grekisk bergsby med sin mormor Sofia som varken kunde skriva eller läsa och emigrerade med sin familj till Rinkeby som sexåring. Under föreläsningen kommer Alexandra att sätta fokus på mammorna. Mammorollen, livsöden, om att vara regissör i sitt eget liv. Sorgen, glädjen, skräcken, oron och mångfalden i uppdraget att vara mamma.

Alexandra Pascalidou

PATA DEGERMAN

Onsdagen den 13 november kl. 18.00
i Anderssensalen, Sursik.

Arktis, Antarktis, Grönland, Amazonas, Borneo och öarna i Stilla havet. Under tjugo år har Pata Degerman företagit många utmanande expeditioner till platser vi bara kan drömma om. Genom sin föreläsning vill han inspirera människor att se hur begränsningar man sätter för sig själv egentligen är illusioner. Hur man får mod att stiga ur sin bekvämlighetszon och nå längre än man trodde var möjligt, och visa på att det är då nya möjligheter att öppnas.

Dessa tankegångar varvar Pata med många bilder och sin inspirerande närvaro. Pata är en hängiven och uppskattad talare.

Pata Degerman

AUDELINA KARIN AHUMADA

Tisdagen den 26 november kl. 18.30
i Kulturhuset AX.

Är du nyfiken på hur du bättre kan förstå dig på och ta ansvar för dig själv – och uppleva hur din egen utveckling återspeglar sig på ditt parförhållande? Med ökad självkänedom och konstruktiv kommunikation kan vi påverka kvaliteten i våra relationer. Vi kan lära oss att vända utmaningar med vår partner till en möjlighet för djupare förståelse, och därmed skapa utrymme för större tillit och mera glädje i vår gemensamma vardag.

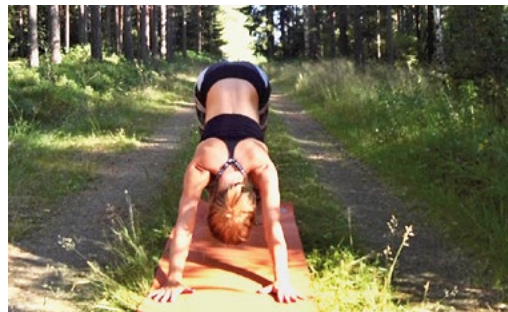
Audelina är pol.mag. och socionom bosatt i Ekenäs. Hon har sedan 2010 dragit grupper med fokus på självkänedom och inre utveckling samt deltagit i ett antal utbildningar och kurser som givit henne verktyg att stöda människor då de står inför dessa processer.

Audelina Karin Ahumada

Sommarkurser i Pedersöre MI

Anmälan sker via hemsidan mi.pedersore.fi eller tel. 06-785 0275. Det går bra att komma med på kurserna även efter startdatumet, om det finns lediga platser.

VIRYA SOMMARYOGA

Torsdagar 6.6-7.7, utomhus eller i Kulturhuset AX
kl. 18.30-20.00. Kursavgift: **24 €**, lärare: **Ida-Maria Rak**

Vi yogar två gånger i veckan, söndags- och torsdagskvällar. Virya yoga är inte bara en yogaform, utan en metod att arbeta med yoga på ett hållbart och hälsosamt sätt. Virya yoga står för en modern och lärande yoga, med byggstenar från fysioterapi och rörelselära (biomekanik), där gammal kunskap ifrågasätts och nya erfarenheter inarbetas. Såväl nybörjare som erfarna utövare är välkomna. Ta med egen yogamatta. Vid regn yogar vi inne i kulturhuset AX, i övrigt på gräsmattan bakom huset.

SOMMARZUMBA

Måndagar 3.6-5.8, Ytteresse danspaviljong, kl. 19.30-20.30. Kursavgift: **18 €**, lärare: **Camilla Johansson**

Vad är härligare en vacker sommarkväll än att kanske cykla till ett glädjefyllt träningspass i Ytteresse danspaviljong? Kom med och upplev energin i zumba, där vi kombinerar heta latinska rytmer med enkla danssteg som är lätta att följa.

NORSUPALLO - JÄTTEFOTIS

Tisdagar 4.6-20.8, Forsby bollplan, kl. 19.00-20.15.
Kursavgift: **26 €**, lärare: **Tore Sjöskog**

Motion för både damer och herrar. Vi spelar norsupallo ("elefantfotboll") eller jättefotis, som det också kallas med en stor 75 cm diameters jumbaboll. Ingen fotbollserfarenhet krävs. Den speciella bollen gör spelet mångsidigt och verkligen roligt för alla åldrar. Lagindelningen ändras varje gång så att alla får spela tillsammans. Läs mer om spelet på www.norsupallo.fi. Kom med och prova en jätterolig sport!

Fredagsgruppen vid dagcentret Lyo pustar ut i soffan efter att ha arrangerat Sinneas stigloppet den 22 mars.

MALIN HENRICSON

Ett lopp med idel vinnare

Sinneas stigloppet på skidor har blivit en tradition som roar både gammal och ung i omgivningen runt Pedersheim i Bennäs.

Arets upplaga av Sinneas stigloppet avgjordes fredagen den 22 mars. Det är ett skidjippo som förenar barn från daghemmet och förskolan Dressinen och klienter från dagcentret Lyo och Pedersheim i Bennäs.

Upphovsmakare är närvårdarna **Niklas Salo** och **Therese Slussnäs** vid Lyo med uppbackning av rehabiliteringsansvariga **Malin Bondegård** vid Pedersheim.

De fem grupperna i Lyo – en för varje vardag – och olika avdelningar vid Pedersheim deltar både i förberedelserna och under själva loppet. I år hade de tillverkat 90 medaljer som barnen fick vid målgång.

– Alla fem Lyogrupper har varit så inspirerade och positiva. Då är det enkelt att dra i gång saker. Vi tror på att jobba över genera-

tionsgränserna, säger Niklas Salo.

– De är så påhittiga, våra ledare. De har använt höstörar till medaljerna, säger **Nanna Furu-Jacobson** som regelbundet besöker dagcentret.

Judith Höglund fick på nära håll följa med hur barnen reagerade vid målgång.

– När de fick medaljen om halsen glömde de allt. De tittade på medaljen och sade ”jag är etta, jag är först”, säger Höglund.

Niklas Salo bekräftar att Sinneas stigloppet är ett evenemang där alla ska känna sig som en vinnare.

– Det är lite som ett Vasalopp för barnen, något som de kommer ihåg länge, säger han.

Lyogänget hade olika uppgifter under själva skidjippet. Några ingick i hejarklacken och skapade stämning med hejarop, maracas och koskällor. Andra delade saft längs spåret och en del delade ut medaljer vid målgång.

Judith Höglund är glad att hon fick chansen att medverka.

– Det här ger oss så mycket, och livrar upp oss. Vi har förvärtka händer men klarar av att

Dagverksamhet i Lyo

- Är avsedd för personer med en funktionsnedsättning och/eller en demenssjukdom.
- Man ansöker om plats via Social- och hälsovårdsverkets servicehandledning som utreder behovet och gör beslut enligt fastställda kriterier.
- Vill erbjuda glädje, social samvaro, gemenskap, stöd och avlastning till anhöriga, inspirera till fysisk aktivitet, bryta isolering och träna minnesfunktionerna.
- I dagsprogrammet klockan 10-15 ingår olika aktiviteter, lunch och eftermiddagskaffe.

Barnen skidade en runda på cirka 500 meter.

rolla garn till medaljband. Vi trivs så bra här och tycker om att träffas.

MALIN HENRICSON

Kommunkansliets service sommaren 2019

Under tiden 1.6.–31.8.2019 är kommundagen i Bennäs öppen måndag till fredag kl. 8–15, förutom under veckorna 28–30 (8.7.–28.7.), då kommunkansliet i Bennäs inklusive byggnadsinspektionen och kommunens växel samt kulturavdelningens kansli i kulturhuset AX håller stängt.

Vecka 28–30 kan följande telefonnummer kontaktas vid **brådska** ärenden:

- Avbytarservicens jourtelefon **050-562 5709**
- Felanmälningar, vatten och avlopp **044-585 0165**
- Felanmälningar, kommunaltekniska störningar och vägunderhåll: **tekniska@pedersore.fi**

Kungörelser och handlingar i anslutning till dem finns till påseende på kommunens webbsida www.pedersore.fi under länken Kungörelser, föredragningslistor och protokoll.

Kunnanviraston palvelut kesällä 2019

Kesällä ajalla 1.6.–31.8.2019 Pedersören kunnantalo on auki ma-pe klo 8–15, paitsi viikoina 28–30 (8.7.–28.7.), jolloin kunnanvirasto, rakennustarkastus, kunnan puhelinvaihte ja kulttuuriosaston kanslia Kulttuuritalossa AX ovat suljettuja.

Kiireellisissä tapauksissa yhteydenotot seuraaviin numeroihin:

- Lomituspalvelun päivystyspuhelin **050-562 5709**
- Vikailmoitukset, vesi ja viemäri: **050-585 0165**
- Vikailmoitukset, kunnallistekniikka ja tienhoito: **tekniska@pedersore.fi**

Kuulutukset ja niihin liittyvät asiakirjat pidetään nähtävillä kunnan verkkosivustolla www.pedersore.fi, kohdassa Kuulutukset, esityslistat ja pöytäkirjat.

										BMA 2019	PRÄST I SILO	SKRATA	TEMPEL	SJUKLIG
										→		↓	FÄRD LÄKEKONSTENS GUDINNA	
										→	FÖRSTÄNDIGT NOBJÄRN-Ö			
												↓	INNEBOENDE	RYSK MYSTIKER
DEN VÄVER UTAN STOL	↓	FÖRBANDS- DUK SEGERNS GUDINNA	UTÖVA	TON	BE- TRÄFFA	VARDAGS- GLASÖGN	FRANSK MODE- SKAPARE KAJKA							
					PRISA ERBIDUM									
MORAL			HINDER HAGMAN I DALLAS							29/16				
KLISIER MÄRKE				TVE- DRÄKTENS GUDINNA LÖGN				FLINK MANGAN						
			SLUT		KLISTER			NY I TYSKLAND STAD PÅ SARDI- NIEN						
STELNAD MASSA STEVEN- SON		SÄJON- MAA SKULP- TURER			KIUR- GISK KNIV SILL- FISK									
FLYG- BOLAG			BY I VASA RADON					MOT-						
BLÅS- VÄDER OLLE HELLBOM		SÄKRARE KUTTING						BUMLING IFALL						
			PÅ JESU KORS	ARGON PLA- CERAD		RUTE- NIUM	TÄVLING SLUTORD I BÖN		ÖVER- SÄTTARE	23/7				
			VIND- STÖT PURE		SKÅDE- SPELET FÖRUT- SAGA				FALK- MAN					
OM- GÅNG	→							UPPGIFT FÖR EN HISTORIE PÅ AN- TAL						
LIGGER INTE UNDER	DAHLIA					SLUT- ORD								
					LIGGER KÄRNAN			PYTON- ORM						

Britt-Marie Andtfolk

ETKRYSSSETK
TKRYSSETKR
KRYSSETKRY
RYSSETKRY

Posta lösningen till Pedersöre kommun, Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs. Märk kuvertet "Kryssset". Ditt svar vill vi ha senast den 25 juni 2019. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas! Vinnarna underrättas personligen.

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

ATT FÄRDAS ÄR ATT UNDRAS OCH FRÅGA

VIOLA RENVALL - FÖRFATTARSEMINARIUM

SÖNDAG 4.8

Kiisk byahem kl. 15.00

Medverkande: Thomas Lundin, Ylva Ekblad, Ralf Andtbacka, Ulla Sjöling. Servering. Fritt inträde.

Esse kyrka kl. 19.30

Medverkande: Thomas Lundin och Ylva Ekblad. Försäljning av programblad vid dörren.

www.pedersore.fi/violarenavall

KAFÉ KARNEVAL

29.6
12:00-15:00

Ankdammen, Bennäs / Pännäinen

Family fun
Familjeprogram
Perheohjelmaa

Live music

Barnteater, Den klingande grodan
Lastenteatteri, Soiva sammakko

Ät gott och prova nya spännande smaker
Syö hyvin ja kokeile jännittäviä makuja
Eat, smile and relax.

Welcome / Välkommen / Tervetuloa

Arrangör: Pedersöre Ungdomsförening & Kulturhuset AX med stöd av projektet Aktiv förening.

www.pedersore.fi/kafekarneval

AV JOSEPH STEIN TEXT AV SHELDON HARNICK MUSIK AV JERRY BOCK
SPELMAN PÅ TAKET
EN AV VÄRLDENS MEST SPELADE MUSIKALER

REGI MARKUS VIRTÄ

ORIGINALPRODUKTION: NEW YORK STAGE
REGISSERAD OCH KOREOGRAFERAD AV
JEROME ROBBINS

PRODUCERAD AV HAROLD PRINCE

Baserad på berättelser av Sholem Aleichem,
med specialtillstånd av Arnold Perl
Presenteras i samarbete med Music Theatre International (Europe)

Teaterbuss till dagföreställning
lördagen 26.10
40€/person (buss+biljett)

Info och anmälan:
kulturbyran@pedersore.fi

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden